

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

खुद्दकनिकाये

पेतवत्थुपाळि

१. उरगवग्गो

१. खेत्तूपमपेतवत्थु

१. “खेत्तूपमा अरहन्तो, दायका कस्सकूपमा ।
बीजूपमं देय्यधम्मं, एत्तो निब्बत्तते फलं ॥
२. “एतं बीजं कसि खेत्तं, पेतानं दायकस्स च ।
तं पेता परिभुज्जन्ति, दाता पुज्जेन वड्ढति ॥
३. “इधेव कुसलं कत्वा, पेते च पटिपूजिय ।
सग्गज्ज कमति [गमति (क०)] झानं, कम्मं कत्वान भद्दक’न्ति ॥

खेत्तूपमपेतवत्थु पठमं ।

२. सूकरमुखपेतवत्थु

४. “कायो ते सब्बसोवण्णो, सब्बा ओभासते दिसा ।
मुखं ते सूकरस्सेव, किं कम्ममकरी पुरे” [मकरा पुरे (क०)] ॥
५. “कायेन सज्जतो आसिं, वाचायासिमसज्जतो ।
तेन मेतादिसो वण्णो, यथा पस्ससि नारद ॥
६. “तं त्याहं [ताहं (क०)] नारद ब्रूमि, सामं दिट्ठमिदं तथा ।
माकासि मुखसा पापं, मा खो सूकरमुखो अहू’ति ॥

सूकरमुखपेतवत्थु दुतियं ।

३. पूतिमुखपेतवत्थु

७. “दिब्बं सुभं धारेसि वण्णधातुं, वेहायसं तिड्ढसि अन्तलिकखे ।

मुखञ्च ते किमयो पूतिगन्धं, खादन्ति किं कम्ममकासि पुब्बे” ॥

८. “समणो अहं पापोतिदुट्ठवाचो [पापो दुट्ठवाचो (सी०), पापो दुक्खवाचो (स्या० पी०)], तपस्सिरूपो मुखसा असज्जतो ।

लद्धा च मे तपसा वण्णधातु, मुखञ्च मे पेसुणियेन पूति ॥

९. “तयिदं तया नारद सामं दिट्ठं,
अनुकम्पका ये कुसला वदेय्युं ।
‘मा पेसुणं मा च मुसा अभाणि,
यक्खो तुवं होहिसि कामकामी’”ति ॥

पूतिमुखपेतवत्थु ततियं ।

४. पिट्ठधीतलिकपेतवत्थु

१०. “यं किञ्चारम्मणं कत्वा, दज्जा दानं अमच्छरी ।
पुब्बपेते च आरब्भ, अथ वा वत्थुदेवता ॥
११. “चत्तारो च महाराजे, लोकपाले यसस्सिने [यसस्सिनो (सी० स्या०)] ।
कुवेरं धतरट्ठञ्च, विरूपक्खं विरूळ्हकं ।
ते चेव पूजिता होन्ति, दायका च अनिप्फला ॥
१२. “न हि रुण्णं वा सोको वा, या चज्जा परिदेवना ।
न तं पेतस्स अत्थाय, एवं तिट्ठन्ति जातयो ॥
१३. “अयञ्च खो दक्खिणा दिन्ना, सङ्गमिह सुप्पतिट्ठिता ।
दीघरत्तं हितायस्स, ठानसो उपकप्पती”ति ॥

पिट्ठधीतलिकपेतवत्थु चतुत्थं ।

५. तिरोकुट्टपेतवत्थु

१४. [खु० पा० ७.१ खुदकपाठे] “तिरोकुट्टेसु [तिरोकुट्टेसु (सी० स्या० पी०)] तिट्ठन्ति, सन्धिसिङ्घाटकेसु च ।
द्वारबाहासु तिट्ठन्ति, आगन्त्वान सकं घरं ॥
१५. “पहूते अन्नपानमिह, खज्जभोज्जे उपट्ठिते ।
न तेसं कोचि सरति, सत्तानं कम्मपच्चया ॥

१६. “एवं ददन्ति जातीनं, ये होन्ति अनुकम्पका ।
सुचिं पणीतं कालेन, कप्पियं पानभोजनं ।
‘इदं वो जातीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो’ ॥
१७. “ते च तत्थ समागन्त्वा, जातिपेता समागता ।
पहूते अन्नपानमिह, सक्कच्चं अनुमोदरे ॥
१८. “‘चिरं जीवन्तु नो जाती, येसं हेतु लभामसे ।
अम्हाकञ्च कता पूजा, दायका च अनिप्फला’ ॥
१९. “‘न हि तत्थ कसि अत्थि, गोरक्खेत्थ न विज्जति ।
वणिज्जा तादिसी नत्थि, हिरञ्जेन कयाकयं [कयोक्कयं (सी० क०) कयोक्कयं (खु० पा० ७.६)] ।
इतो दिन्नेन यापेन्ति, पेता कालगता [कालकता (सी० स्या० पी०)] तहिं’ ॥
२०. “‘उन्नमे उदकं वुट्ठं, यथा निन्नं पवत्तति ।
एवमेव इतो दिन्नं, पेतानं उपकप्पति’ ॥
२१. “‘यथा वारिवहा पूरा, परिपूरेन्ति सागरं ।
एवमेव इतो दिन्नं, पेतानं उपकप्पति’ ॥
२२. “‘अदासि मे अकासि मे, जाति मित्ता [जाति मित्तो (?)] सखा च मे ।
पेतानं दक्खिणं दज्जा, पुब्बे कतमनुस्सरं’ ॥
२३. “‘न हि रुण्णं वा सोको वा, या चज्जा परिदेवना ।
न तं पेतानमत्थाय, एवं तिट्ठन्ति जातयो’ ॥
२४. “‘अयञ्च खो दक्खिणा दिन्ना, सङ्गमिह सुप्पतिट्ठिता ।
दीघरत्तं हितायस्स, ठानसो उपकप्पति’ ॥
२५. “‘सो जातिधम्मो च अयं निदस्सितो, पेतान पूजा च कता उळारा ।
बलञ्च भिक्खूनमनुप्पदिन्नं, तुम्हेहि पुज्जं पसुतं अनप्पक’न्ति ॥

तिरोकुट्टपेतवत्थु पञ्चमं ।

६. पञ्चपुत्तखादपेतवत्थु

२६. “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, दुग्गन्था पूति वायसि ।
मक्खिकाहि परिकिण्णा [मक्खिकापरिकिण्णा च (सी०)], का नु त्वं इध तिट्ठसी’ति ॥

२७. “अहं भदन्ते [भदन्ते (क०)] पेतीमि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥
२८. “कालेन पञ्च पुत्तानि, सायं पञ्च पुनापरे ।
विजायित्वान खादामि, तेपि ना होन्ति मे अलं ॥
२९. “परिडहति धूमायति, खुदाय [खुदाय (क०)] हृदयं मम ।
पानीयं न लभे पातुं, पस्स मं ब्यसनं गत’न्ति ॥
३०. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पुत्तमंसानि खादसी’ति ॥
३१. “सपती [सपत्ती (सी०)] मे गब्भिनी आसि, तस्सा पापं अचेतयिं ।
साहं पदुट्टमनसा, अकरिं गब्भपातनं ॥
३२. “तस्सा द्वेमासिको गब्भो, लोहितञ्जेव पग्घरि ।
तदस्सा माता कुपिता, मय्हं जाती समानयि ।
सपथञ्च मं कारेसि, परिभासापयी च मं ॥
३३. “साहं घोरञ्च सपथं, मुसावादं अभासिसं ।
पुत्तमंसानि खादामि, सचे तं पकतं मया ॥
३४. “तस्स कम्मस्स विपाकेन [विपाकं (स्या० क०)], मुसावादस्स चूभयं ।
पुत्तमंसानि खादामि, पुब्बलोहितमक्खिता’ति ॥

पञ्चपुत्तखादपेतित्वत्थु [पञ्चपुत्तखादपेतित्वत्थु (सी० स्या० पी०) एवमुपरिपि] छट्ठं ।

७. सत्तपुत्तखादपेतित्वत्थु

३५. “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, दुग्गन्धा पूति वायसि ।
मक्खिकाहि परिकिण्णा, का नु त्वं इध तिट्ठसी’ति ॥
३६. “अहं भदन्ते पेतीमि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥
३७. “कालेन सत्त पुत्तानि, सायं सत्त पुनापरे ।
विजायित्वान खादामि, तेपि ना होन्ति मे अलं ॥

३८. “परिडहति धूमायति, खुदाय हृदयं मम ।
निब्बुतिं नाधिगच्छामि, अग्गिदड्ढाव आतपे”ति ॥
३९. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पुत्तमंसानि खादसी”ति ॥
४०. “अहू मय्हं दुवे पुत्ता, उभो सम्पत्तयोब्बना ।
साहं पुत्तबलूपेता, सामिकं अतिमज्जिसं ॥
४१. “ततो मे सामिको कुब्धो, सपत्तिं मय्हमानयि ।
सा च गब्भं अलभित्थ, तस्सा पापं अचेतयिं ॥
४२. “साहं पदुट्ठमनसा, अकरिं गब्भपातनं ।
तस्सा तेमासिको गब्भो, पुब्बलोहितको [पुब्बलोहितको (क०)] पति ॥
४३. “तदस्सा माता कुपिता, मय्हं जाती समानयि ।
सपथञ्च मं कारेसि, परिभासापयी च मं ॥
४४. “साहं घोरञ्च सपथं, मुसावादं अभासिसं ।
‘पुत्तमंसानि खादामि, सचे तं पकतं मया’ ॥
४५. “तस्स कम्मस्स विपाकेन, मुसावादस्स चूभयं ।
पुत्तमंसानि खादामि, पुब्बलोहितमक्खिता”ति ॥

सत्तपुत्तखादपेतिवत्थु सत्तमं ।

८. गोणपेतवत्थु

४६. “किं नु उम्मत्तरूपोव, लायित्वा हरितं तिणं ।
खाद खादाति लपसि, गतसत्तं जरग्गवं ॥
४७. “न हि अन्नेन पानेन, मतो गोणो समुट्ठहे ।
त्वंसि बालो च [बालोव (क०)] दुम्मेधो, यथा तज्जोव दुम्मती”ति ॥
४८. “इमे पादा इदं सीसं, अयं कायो सवालधि ।
नेत्ता तथेव तिट्ठन्ति, अयं गोणो समुट्ठहे ॥
४९. “नाय्यकस्स हत्थपादा, कायो सीसञ्च दिस्सति ।

रुदं मत्तिकथूपस्मिं, ननु त्वञ्जेव दुम्मती'ति ॥

५०. “आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं, सब्बं निब्बापये दरं ॥

५१. “अब्बही [अब्बूळहं (बहूसु)] वत मे सल्लं, सोकं हृदयनिस्सितं ।
यो मे सोकपरेतस्स, पितुसोकं अपानुदि ॥

५२. “स्वाहं अब्बूळहसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्त्वान माणव' ॥

५३. एवं करोन्ति सप्पज्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
विनिवत्तयन्ति सोकम्हा, सुजातो पितरं यथाति ॥

गोणपेतवत्थु अट्टमं ।

९. महापेसकारपेतवत्थु

५४. “गूथञ्च मुत्तं रुहरिञ्च पुब्बं, परिभुज्जति किस्स अयं विपाको ।
अयं नु किं कम्ममकासि नारी, या सब्बदा लोहितपुब्बभक्खा ॥

५५. “नवानि वत्थानि सुभानि चेव, मुदूनि सुद्धानि च लोमसानि ।
दिन्नानि मिस्सा कितका [किटका (क०)] भवन्ति, अयं नु किं कम्ममकासि नारी'ति ॥

५६. “भरिया ममेसा अहू भदन्ते, अदायिका मच्छरिनी कदरिया ।
सा मं ददन्तं समणब्राह्मणानं, अक्कोसति च परिभासति च ॥

५७. “गूथञ्च मुत्तं रुहरिञ्च पुब्बं, परिभुज्ज त्वं असुचिं सब्बकालं ।
एतं ते परलोकस्मिं होतु, वत्था च ते किटकसमा भवन्तु' ।
एतादिसं दुच्चरितं चरित्वा, इधागता चिररत्ताय खादती'ति ॥

महापेसकारपेतवत्थु नवमं ।

१०. खल्लाटियपेतवत्थु

५८. “का नु अन्तोविमानस्मिं, तिट्ठन्ती नूपनिक्खमि ।
उपनिक्खमस्सु भद्दे, पस्साम तं बहिट्ठित'न्ति ॥

५९. “अट्ठीयामि हरायामि, नग्गा निक्खमितुं बहि ।

केसेहमि पटिच्छन्ना, पुज्जं मे अप्पकं कत”न्ति ॥

६०. “हन्दुत्तरीयं ददामि ते, इदं दुस्सं निवासय ।
इदं दुस्सं निवासेत्वा, एहि निक्खम सोभने ।
उपनिक्खमस्सु भद्दे, पस्साम तं बहिद्धित”न्ति ॥

६१. “हत्थेन हत्थे ते दिन्नं, न मय्हं उपकप्पति ।
एसेत्थुपासको सद्धो, सम्मासम्बुद्धसावको ॥

६२. “एतं अच्छादयित्वान, मम दक्खिणमादिस ।
तथाहं [अथाहं (सी०)] सुखिता हेस्सं, सब्बकामसमिद्धिनी”ति ॥

६३. तज्ज ते न्हापयित्वान, विलिम्पेत्त्वान वाणिजा ।
वत्थेहच्छादयित्वान, तस्सा दक्खिणमादिसुं ॥

६४. समनन्तरानुद्धे [समनन्तरा अनुद्धे (स्या० क०)], विपाको उदपज्जथ [उपपज्जथ (सी० स्या०)] ।
भोजनच्छादनपानीयं [भोजनच्छादनं पानीयं (स्या० क०)], दक्खिणाय इदं फलं ॥

६५. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
हसन्ती विमाना निक्खमि, ‘दक्खिणाय इदं फल’”न्ति ॥

६६. “सुचित्तरूपं रुचिरं, विमानं ते पभासति ।
देवते पुच्छिताचिक्ख, किस्स कम्मस्सिदं फल”न्ति ॥

६७. “भिक्खुनो चरमानस्स, दोणिनिम्मज्जनिं अहं ।
अदासिं उजुभूतस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

६८. “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, विपाकं दीघमन्तरं ।
अनुभोमि विमानस्मिं, तज्ज दानि परित्तकं ॥

६९. “उद्धं चतूहि मासेहि, कालंकिरिया [कालंकिरिया (क०)] भविस्सति ।
एकन्तकटुकं घोरं, निरयं पपतिस्सहं ॥

७०. [म० नि० ३.२५०, २६७; अ० नि० ३.३६; पे० व० २४०, ६९३] “चतुक्कण्णं चतुद्धारं, विभत्तं भागसो मितं ।
अयोपाकारपरियन्तं, अयसा पटिकुज्जितं ॥

७१. “तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसतं, फरित्वा तिद्धति सब्बदा ॥

७३. “तत्थाहं दीघमद्धानं, दुक्खं वेदिस्स वेदनं ।
फलञ्च पापकम्मस्स, तस्मा सोचामहं भुस”न्ति ॥

खल्लाटियपेतिवत्थु दसमं ।

११. नागपेतवत्थु

७३. “पुरतोव [पुरतो च (स्या०)] सेतेन पलेति हत्थिना, मज्झे पन अस्सतरीरथेन ।
पच्छा च कज्जा सिविकाय नीयति, ओभासयन्ती दस सब्बतो [सब्बतो (क०)] दिसा ॥

७४. “तुम्हे पन मुग्गरहत्थपाणिनो, रुदंमुखा छिन्नपभिन्नगत्ता ।
मनुस्सभूता किमकत्थ पापं, येनज्जमज्जस्स पिवाथ लोहित”न्ति ॥

७५. “पुरतोव यो गच्छति कुज्जरेन, सेतेन नागेन चतुक्कमेन ।
अम्हाक पुत्तो अहु जेट्ठको सो [सोव जेट्ठो (क०)], दानानि दत्त्वान सुखी पमोदति ॥

७६. “यो सो मज्झे अस्सतरीरथेन, चतुब्भि युत्तेन सुवगितेन ।
अम्हाक पुत्तो अहु मज्झिमो सो, अमच्छरी दानवती विरोचति ॥

७७. “या सा च पच्छा सिविकाय नीयति, नारी सपज्जा मिगमन्दलोचना ।
अम्हाक धीता अहु सा कनिट्टिका, भागट्ठभागेन सुखी पमोदति ॥

७८. “एते च दानानि अदंसु पुब्बे, पसन्नचित्ता समणब्राह्मणानं ।
मयं पन मच्छरिनो अहुम्ह, परिभासका समणब्राह्मणानं ।
एते च दत्त्वा परिचारयन्ति, मयञ्च सुस्साम नळोव छिन्नो”ति [खित्तोति (सी०)] ॥

७९. “किं तुम्हाकं भोजनं किं सयानं, कथञ्च यापेथ सुपापधम्मिनो ।
पहूतभोगेसु अनप्पकेसु, सुखं विराधाय [विरागाय (स्या० क०)] दुक्खज्ज पत्ता”ति ॥

८०. “अज्जमज्जं वधित्वान, पिवाम पुब्बलोहितं ।
बहुं पित्वा न धाता होम, नच्छादिम्हसे [नरुच्चादिम्हसे (क०)] मयं ॥

८१. “इच्चेव मच्चा परिदेवयन्ति, अदायका पेच्च [मच्छरिनो (क०)] यमस्स ठायिनो ।
ये ते विदिच्च [विदित्वा (सी०)] अधिगम्म भोगे, न भुज्जरे नापि करोन्ति पुज्जं ॥

८२. “ते खुप्पिपासूपगता परत्थ, पच्छा [पेता (सी०)] चिरं ज्ञायरे ड्हमाना ।
कम्मनि कत्त्वान दुखुद्धानि, अनुभोन्ति दुक्खं कटुकप्फलानि ॥

८३. “इत्तरं हि धनं धज्जं, इत्तरं इध जीवितं ।
इत्तरं इत्तरतो अत्वा, दीपं कयिराथ पण्डितो ॥

८४. “ये ते एवं पजानन्ति, नरा धम्मस्स कोविदा ।
ते दाने नप्पमज्जन्ति, सुत्वा अरहतं वचो”ति ॥

नागपेतवत्थु एकादसमं ।

१२. उरगपेतवत्थु

८५. “उरगोव तचं जिण्णं, हित्वा गच्छति सन्तनुं ।
एवं सरीरे निब्भोगे, पेते कालङ्कते सति ॥

८६. “ड्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न रोदामि, गतो सो तस्स या गति” ॥

८७. “अनब्भितो [अनव्हितो (सी०)] ततो आगा, नानुज्जातो इतो गतो ।
यथागतो तथा गतो, तत्थ का [का तत्थ (सी०)] परिदेवना ॥

८८. “ड्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न रोदामि, गतो सो तस्स या गति” ॥

८९. “सचे रोदे किस्सा अस्सं, तत्थ मे किं फलं सिया ।
जातिमित्तसुहज्जानं, भिय्यो नो अरती सिया ॥

९०. “ड्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न रोदामि, गतो सो तस्स या गति” ॥

९१. “यथापि दारको चन्दं, गच्छन्तमनुरोदति ।
एवं सम्पदमेवेतं, यो पेतमनुसोचति ॥

९२. “ड्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न रोदामि, गतो सो तस्स या गति” ॥

९३. “यथापि ब्रह्मे उदकुम्भो, भिन्नो अप्पटिसन्धियो ।
एवं सम्पदमेवेतं, यो पेतमनुसोचति ॥

९४. “ड्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।

तस्मा एतं न रोदामि, गतो सो तस्स या गती'ति ॥

उरगपेतवत्थु द्वादसमं ।

उरगवग्गो पठमो निट्ठितो ।

तस्सुद्धानं —

खेत्तज्ज सूकरं पूति, पिट्ठं चापि तिरोकुट्टं ।
पज्जापि सत्तपुत्तज्ज, गोणं पेसकारकज्ज ।
तथा खल्लाटियं नागं, द्वादसं उरगज्जेवाति ॥

२. उब्बरिवग्गो

१. संसारमोचकपेतवत्थु

९५. “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके [उप्पासुळिके (क०)] किसिके, का नु त्वं इध तिट्ठसी'ति ॥
९६. “अहं भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता'ति ॥
९७. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता'ति ॥
९८. “अनुकम्पका मय्हं नाहेसुं भन्ते, पिता च माता अथवापि जातका ।
ये मं नियोजेय्युं ददाहि दानं, पसन्नचित्ता समणब्राह्मणानं ॥
९९. “इतो अहं वस्ससतानि पज्ज, यं एवरूपा विचरामि नग्गा ।
खुदाय तण्हाय च खज्जमाना, पापस्स कम्मस्स फलं ममेदं ॥
१००. “वन्दामि तं अय्य पसन्नचित्ता, अनुकम्प मं वीर महानुभाव ।
दत्त्वा च मे आदिस यं हि किञ्चि, मोचेहि मं दुग्गतिया भदन्ते'ति ॥
१०१. साधूति सो पटिस्सुत्त्वा, सारिपुत्तोनुकम्पको ।
भिक्खूनं आलोपं दत्त्वा, पाणिमत्तज्ज चोळकं ।
थालकस्स च पानीयं, तस्सा दक्खिणमादिसि ॥

१०२. समनन्तरानुद्दिष्टे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनच्छादनपानीयं, दक्खिणाय इदं फलं ॥
१०३. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, सारिपुत्तं उपसङ्गमि ॥
१०४. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
१०५. “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
१०६. “पुच्छामि तं देवि महानुभावे, मनुस्सभूता किमकासि पुज्जं ।
केनासि एवं जलितानुभावा, वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती”ति ॥
१०७. “उप्पण्डुकिं किसं छातं, नग्गं सम्पतितच्छविं [आपतितच्छविं (सी०)] ।
मुनि कारुणिको लोके, तं मं अदक्खि दुग्गतं ॥
१०८. “भिकखूनं आलोपं दत्त्वा, पाणिमत्तञ्च चोळकं ।
थालकस्स च पानीयं, मम दक्खिणमादिसि ॥
१०९. “आलोपस्स फलं पस्स, भत्तं वस्ससतं दस ।
भुज्जामि कामकामिनी, अनेकरसव्यज्जनं ॥
११०. “पाणिमत्तस्स चोळस्स, विपाकं पस्स यादिसं ।
यावता नन्दराजस्स, विजितस्मिं पटिच्छदा ॥
१११. “ततो बहुतरा भन्ते, वत्थानच्छादनानि मे ।
कोसेय्यकम्बलीयानि, खोमकप्पासिकानि च ॥
११२. “विपुला च महग्घा च, तेपाकासेवलम्बरे ।
साहं तं परिदहामि, यं यं हि मनसो पियं ॥
११३. “थालकस्स च पानीयं, विपाकं पस्स यादिसं ।
गम्भीरा चतुरस्सा च, पोक्खरज्जो सुनिम्मिता ॥
११४. “सेतोदका सुप्पतित्था, सीता अप्पटिगन्धिया ।
पदुमुप्पलसज्छन्ना, वारिकिज्जक्खपूरिता ॥

११५. “साहं रमामि कीळामि, मोदामि अकुतोभया ।
मुनिं कारुणिकं लोके, भन्ते वन्दितुमागता”ति ॥

संसारमोचकपेतिवत्थु पठमं ।

२. सारिपुत्तत्थेरमातुपेतिवत्थु

११६. “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके किसिके, का नु त्वं इध तिट्ठसि” ॥

११७. “अहं ते सकिया माता, पुब्बे अज्जासु जातीसु ।
उपपन्ना पेत्तिविसयं, खुप्पिपाससमप्पिता ॥

११८. “छट्ठितं खिपितं खेळं, सिङ्घाणिकं सिलेसुमं ।
वसज्ज डय्हमानानं, विजातानज्ज लोहितं ॥

११९. “वणिकानज्ज यं घान-सीसच्छिन्नान लोहितं ।
खुदापरेता भुज्जामि, इत्थिपुरिसनिस्सितं ॥

१२०. “पुब्बलोहितं भक्खामि [पुब्बलोहितभक्खास्मि (सी०)], पसूनं मानुसान च ।
अलेणा अनगारा च, नीलमज्जपरायणा ॥

१२१. “देहि पुत्तक मे दानं, दत्त्वा अन्वादिसाहि मे ।
अप्पेव नाम मुच्चेय्यं, पुब्बलोहितभोजना”ति ॥

१२२. मातुया वचनं सुत्वा, उपतिस्सोनुकम्पको ।
आमन्तयि मोग्गल्लानं, अनुरुद्धज्ज कप्पिनं ॥

१२३. चतस्सो कुटियो कत्वा, सङ्गे चातुद्दिसे अदा ।
कुटियो अन्नपानज्ज, मातु दक्खिणमादिसी ॥

१२४. समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनं पानीयं वत्थं, दक्खिणाय इदं फलं ॥

१२५. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, कोलितं उपसङ्गमि ॥

१२६. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।

ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

१२७. “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

१२८. “पुच्छामि तं देवि महानुभावे, मनुस्सभूता किमकासि पुज्जं ।
केनासि एवं जलितानुभावा, वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती”ति ॥

१२९. “सारिपुत्तस्साहं माता, पुब्बे अज्जासु जातीसु ।
उपपन्ना पेत्तिविसयं, खुप्पिपाससमप्पिता ॥

१३०. “छट्ठितं खिपितं खेळं, सिङ्घाणिकं सिलेसुमं ।
वसञ्च डहमानानं, विजातानञ्च लोहितं ॥

१३१. “वणिकानञ्च यं घान-सीसच्छिन्नान लोहितं ।
खुदापरेता भुज्जामि, इत्थिपुरिसनिस्सितं ॥

१३२. “पुब्बलोहितं भक्खिस्सं, पसूनं मानुसान च ।
अलेणा अनगारा च, नीलमञ्चपरायणा ॥

१३३. “सारिपुत्तस्स दानेन, मोदामि अकुतोभया ।
मुनिं कारुणिकं लोके, भन्ते वन्दितुमागता”ति ॥

सारिपुत्तत्थेरस्स मातुपेतिवत्थु दुतियं ।

३. मत्तापेतिवत्थु

१३४. “नग्गा दुब्बण्णरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके किसिके, का नु त्वं इध तिट्ठसी”ति ॥

१३५. “अहं मत्ता तुवं तिस्सा, सपत्ती ते पुरे अहुं ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१३६. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१३७. “चण्डी च फरुसा चासिं, इस्सुकी मच्छरी सठा [सठी (सी०)] ।
ताहं दुरुत्तं वत्त्वान, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१३८.सब्बं [सच्चं (क०)] अहमि जानामि, यथा त्वं चण्डिका अहु ।
अज्जज्ज खो तं पुच्छामि, केनासि पंसुकुन्थिता”ति ॥

१३९. “सीसंहाता तुवं आसि, सुचिवत्था अलङ्कता ।
अहज्ज खो [खो तं (सी० क०)] अधिमत्तं, समलङ्कततरा तया ॥

१४०. “तस्सा मे पेक्खमानाय, सामिकेन समन्तयि ।
ततो मे इस्सा विपुला, कोधो मे समजायथ ॥

१४१. “ततो पंसुं गहेत्वान, पंसुना तं हि ओकिरिं [तं विकीरिहं (स्या० क०)] ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनहि पंसुकुन्थिता”ति ॥

१४२. “सच्चं अहमि जानामि, पंसुना मं त्वमोकिरि ।
अज्जज्ज खो तं पुच्छामि, केन खज्जसि कच्छुया”ति ॥

१४३. “भेसज्जहारी उभयो, वनन्तं अगमिहसे ।
त्वज्ज भेसज्जमाहरि, अहज्ज कपिकच्छुनो ॥

१४४. “तस्सा त्याजानमानाय, सेय्यं त्याहं समोकिरिं ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेन खज्जामि कच्छुया”ति ॥

१४५. “सच्चं अहमि जानामि, सेय्यं मे त्वं समोकिरि ।
अज्जज्ज खो तं पुच्छामि, केनासि नगिया तुवं”न्ति ॥

१४६. “सहायानं समयो आसि, जातीनं समिती अहु ।
त्वज्ज आमन्तिता आसि, ससामिनी नो च खो अहं ॥

१४७. “तस्सा त्याजानमानाय, दुस्सं त्याहं अपानुदिं ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनहि नगिया अहं”न्ति ॥

१४८. “सच्चं अहमि जानामि, दुस्सं मे त्वं अपानुदि ।
अज्जज्ज खो तं पुच्छामि, केनासि गूथगन्धिनी”ति ॥

१४९. “तव गन्धज्ज मालज्ज, पच्चग्घज्ज विलेपनं ।
गूथकूपे अधारेसिं [अधारेसिं (क०)], तं पापं पकतं मया ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनहि गूथगन्धिनी”ति ॥

१५०. “सच्चं अहमि जानामि, तं पापं पकतं तया ।

अञ्जञ्च खो तं पुच्छामि, केनासि दुग्गता तुव’न्ति ॥

१५१. “उभिन्नं समकं आसि, यं गेहे विज्जते धनं ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकासिमत्तनो ।
तस्स कम्मविपाकेन, तेनहि दुग्गता अहं ॥

१५२. “तदेव मं त्वं अवच, ‘पापकम्मं निसेवसि ।
न हि पापेहि कम्मोहि, सुलभा होति सुग्गती’”ति ॥

१५३. “वामतो मं त्वं पच्चेसि, अथोपि मं उसूयसि ।
पस्स पापानं कम्मानं, विपाको होति यादिसो ॥

१५४. “ते घरा ता च दासियो [ते घरदासियो आसुं (सी० स्या०), ते घरे दासियो चेव (क०)], तानेवाभरणानिमे ।
ते अञ्जे परिचारेन्ति, न भोगा होन्ति सस्सता ॥

१५५. “इदानि भूतस्स पिता, आपणा गेहमेहिति ।
अप्पेव ते ददे किञ्चि, मा सु ताव इतो अगा’”ति ॥

१५६. “नग्गा दुब्बण्णरूपाहि, किंसा धमनिसन्थता ।
कोपीनमेतं इत्थीनं, मा मं भूतपितादसा’”ति ॥

१५७. “हन्द किं वा त्याहं [किं त्याहं (सी० स्या०), किं वताहं (क०)] दम्मि, किं वा तेध [किं वा च ते (सी० स्या०),
किं विध ते (क०)] करोमहं ।
येन त्वं सुखिता अस्स, सब्बकामसमिद्धिनी’”ति ॥

१५८. “चत्तारो भिक्खू सङ्गतो, चत्तारो पन पुग्गला ।
अट्ठ भिक्खू भोजयित्वा, मम दक्खिणमादिस ।
तदाहं सुखिता हेस्सं, सब्बकामसमिद्धिनी’”ति ॥

१५९. साधूति सा पटिस्सुत्वा, भोजयित्वाट्ठ भिक्खवो ।
वत्थेहच्छादयित्वान, तस्सा दक्खिणमादिसी ॥

१६०. समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनच्छादनपानीयं, दक्खिणाय इदं फलं ॥

१६१. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, सपत्तिं उपसङ्गमि ॥

१६२. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥

१६३. “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥

१६४. “पुच्छामि तं देवि महानुभावे, मनुस्सभूता किमकासि पुज्जं ।
केनासि एवं जलितानुभावा, वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती”ति ॥

१६५. “अहं मत्ता तुवं तिस्सा, सपत्ती ते पुरे अहुं ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥

१६६. “तव दिन्नेन दानेन, मोदामि अकुतोभया ।
चीरं जीवाहि भगिनि, सह सब्बेहि जातिभि ।
असोकं विरजं ठानं, आवासं वसवत्तिनं ॥

१६७. “इध धम्मं चरित्वान, दानं दत्त्वान सोभने ।
विनेय्य मच्छेरमलं समूलं, अनिन्दिता सग्गमुपेहि ठान”न्ति ॥

मत्तापेतित्वत्थु ततियं ।

४. नन्दापेतित्वत्थु

१६८. “काळी दुब्बण्णरूपासि, फरुसा भीरुदस्सना ।
पिङ्गलासि कळारासि, न तं मज्जामि मानुसि”न्ति ॥

१६९. “अहं नन्दा नन्दिसेन, भरिया ते पुरे अहुं ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१७०. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१७१. “चण्डी च फरुसा चासिं [चण्डी फरुसवाचा च (सी०)], तयि चापि अगारवा ।
ताहं दुरुत्तं वत्त्वान, पेतलोकं इतो गता”ति ॥

१७२. “हन्दुत्तरीयं ददामि ते, इमं [इदं (सी० अट्ठ०)] दुस्सं निवासय ।
इमं दुस्सं निवासेत्वा, एहि नेस्सामि तं घरं ॥

१७३. “वत्थञ्च अन्नपानञ्च, लच्छसि त्वं घरं गता ।
पुत्ते च ते पस्सिस्ससि, सुणिसायो च दक्खसी”ति ॥
१७४. “हत्थेन हत्थे ते दिन्नं, न मय्हं उपकप्पति ।
भिक्खू च सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ॥
१७५. “तप्पेहि अन्नपानेन, मम दक्खिणमादिस ।
तदाहं सुखिता हेस्सं, सब्बकामसमिद्धिनी”ति ॥
१७६. साधूति सो पटिस्सुत्वा, दानं विपुलमाकिरि ।
अन्नं पानं खादनीयं, वत्थसेनासनानि च ।
छत्तं गन्धञ्च मालञ्च, विविधा च उपाहना ॥
१७७. भिक्खू च सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ।
तप्पेत्वा अन्नपानेन, तस्सा दक्खिणमादिसी ॥
१७८. समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भोजनच्छादनपानीयं, दक्खिणाय इदं फलं ॥
१७९. ततो सुद्धा सुचिवसना, कासिकुत्तमधारिनी ।
विचित्तवत्थाभरणा, सामिकं उपसङ्गमि ॥
१८०. “अभिवक्कन्तेन वण्णेन, या त्वं तिट्ठसि देवते ।
ओभासेन्ती दिसा सब्बा, ओसधी विय तारका ॥
१८१. “केन तेतादिसो वण्णो, केन ते इध मिज्झति ।
उप्पज्जन्ति च ते भोगा, ये केचि मनसो पिया ॥
१८२. “पुच्छामि तं देवि महानुभावे, मनुस्सभूता किमकासि पुज्जं ।
केनासि एवं जलितानुभावा, वण्णो च ते सब्बदिसा पभासती”ति ॥
१८३. “अहं नन्दा नन्दिसेन, भरिया ते पुरे अहुं ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥
१८४. “तव दिन्नेन दानेन, मोदामि अकुतोभया ।
चिरं जीव गहपति, सह सब्बेहि जातिभि ।
असोकं विरजं खेमं, आवासं वसवत्तिनं ॥

१८५. “इध धम्मं चरित्वान, दानं दत्त्वा गहपति ।
विनेय्य मच्छेरमलं समूलं, अनिन्दितो सग्गमुपेहि ठान”न्ति ॥

नन्दापेतिवत्थु चतुत्थं ।

५. मट्टकुण्डलीपेतवत्थु

१८६. [वि० व० १२०७] “अलङ्कृतो मट्टकुण्डली, मालधारी हरिचन्दनुस्सदो ।
बाहा पग्गह् कन्दसि, वनमज्झे किं दुक्खितो तुव”न्ति ॥

१८७. “सोवण्णमयो पभस्सरो, उप्पन्नो रथपज्जरो मम ।
तस्स चक्कयुगं न विन्दामि, तेन दुक्खेन जहामि जीवित”न्ति ॥

१८८. “सोवण्णमयं मणिमयं, लोहितकमयं [लोहितङ्गमयं (स्या०), लोहितङ्कमयं (सी०), लोहमयं (कत्थचि)] अथ
रूपियमयं ।
आचिक्ख मे भद्दमाणव, चक्कयुगं पटिपादयामि ते”ति ॥

१८९. सो माणवो तस्स पावदि, “चन्दसूरिया उभयेत्थ दिस्सरे ।
सोवण्णमयो रथो मम, तेन चक्कयुगेन सोभती”ति ॥

१९०. “बालो खो त्वं असि माणव, यो त्वं पत्थयसे अपत्थियं ।
मज्जामि तुवं मरिस्ससि, न हि त्वं लच्छसि चन्दसूरिये”ति ॥

१९१. “गमनागमनमि दिस्सति, वण्णधातु उभयेत्थ वीथिया ।
पेतो कालकतो न दिस्सति, को निध कन्दतं बाल्यतरो”ति ॥

१९२. “सच्चं खो वदेसि माणव, अहमेव कन्दतं बाल्यतरो ।
चन्दं विय दारको रुदं, पेतं कालकताभिपत्थयि”न्ति ॥

१९३. “आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं पावकं ।
वारिना विय ओसिज्जं, सब्बं निब्बापये दरं ॥

१९४. “अब्बही [अब्बूळ्हं (स्या० क०)] वत मे सल्लं, सोकं हदयनिस्सितं ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥

१९५. “स्वाहं अब्बूळ्हसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्त्वान माणवा”ति ॥

१९६. “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु सक्को पुरिन्ददो ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मय”न्ति ॥
१९७. “यञ्च कन्दसि यञ्च रोदसि, पुत्तं आळाहने सयं दहित्वा ।
स्वाहं कुसलं करित्वा कम्मं, तिदसानं सहब्यतं गतो”ति ॥
१९८. “अप्पं वा बहुं वा नादसाम, दानं ददन्तस्स सके अगारे ।
उपोसथकम्मं वा तादिसं, केन कम्मेन गतोसि देवलोक”न्ति ॥
१९९. “आबाधिकोहं दुक्खितो गिलानो, आतुररूपोमिह सके निवेसने ।
बुद्धं विगतरजं वितिण्णकङ्खं, अद्विखं सुगतं अनोमपज्जं ॥
२००. “स्वाहं मुदितमनो पसन्नचित्तो, अज्जलिं अकरिं तथागतस्स ।
ताहं कुसलं करित्वान कम्मं, तिदसानं सहब्यतं गतो”ति ॥
२०१. “अच्छरियं वत अब्भुतं वत, अज्जलिकम्मस्स अयमीदिसो विपाको ।
अहमि मुदितमनो पसन्नचित्तो, अज्जेव बुद्धं सरणं वजामी”ति ॥
२०२. “अज्जेव बुद्धं सरणं वजाहि, धम्मञ्च सङ्गञ्च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पञ्च, अखण्डफुल्लानि समादियस्सु ॥
२०३. “पाणातिपाता विरमस्सु खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा च मुसा भणाहि, सकेन दारेन च होहि तुट्ठो”ति ॥
२०४. “अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुय्हं वचनं, त्वंसि आचरियो ममाति ॥
२०५. “उपेमि सरणं बुद्धं, धम्मञ्चापि अनुत्तरं ।
सङ्गञ्च नरदेवस्स, गच्छामि सरणं अहं ॥
२०६. “पाणातिपाता विरमामि खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयामि ।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि । सकेन दारेन च होमि तुट्ठो”ति ॥

मट्टकुण्डलीपेतवत्थु पञ्चमं ।

६. कण्हपेतवत्थु

२०७. “उट्ठेहि कण्ह किं सेसि, को अत्थो सुपनेन ते ।

यो च तुहं सको भाता, हृदयं चक्खु च [चक्खुं (अट्ट०)] दक्खिणं ।
तस्स वाता बलीयन्ति, ससं जप्पति [घटो जप्पति (क०)] केसवा”ति ॥

२०८. “तस्स तं वचनं सुत्वा, रोहिणेय्यस्स केसवो ।
तरमानरूपो वुट्ठासि, भातुसोकेन अट्ठितो ॥

२०९. “किं नु उम्मत्तरूपोव, केवलं द्वारकं इमं ।
ससो ससोति लपसि, कीदिसं ससमिच्छसि ॥

२१०. “सोवण्णमयं मणिमयं, लोहमयं अथ रूपियमयं ।
सङ्घसिलापवाळमयं, कारयिस्सामि ते ससं ॥

२११. “सन्ति अज्जेपि ससका, अरज्जवनगोचरा ।
तेपि ते आनयिस्सामि, कीदिसं ससमिच्छसी”ति ॥

२१२. “नाहमेते ससे इच्छे, ये ससा पथविस्सिता ।
चन्दतो ससमिच्छामि, तं मे ओहर केसवा”ति ॥

२१३. “सो नून मधुरं जाति, जीवितं विजहिस्ससि ।
अपत्थियं पत्थयसि, चन्दतो ससमिच्छसी”ति ॥

२१४. “एवं चे कण्ह जानासि, यथज्जमनुसाससि ।
कस्मा पुरे मतं पुत्तं, अज्जापि मनुसोचसि ॥

२१५. “न यं लब्भा मनुस्सेन, अमनुस्सेन वा पन ।
जातो मे मा मरि पुत्तो, कुतो लब्भा अलब्भियं ॥

२१६. “न मन्ता मूलभेसज्जा, ओसधेहि धनेन वा ।
सक्का आनयितुं कण्ह, यं पेतमनुसोचसि ॥

२१७. “महद्धना महाभोगा, रट्ठवन्तोपि खत्तिया ।
पहूतधनधज्जासे, तेपि नो [नत्थेत्थपाठभेदो] अजरामरा ॥

२१८. “खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुक्कुसा ।
एते चज्जे च जातिया, तेपि नो अजरामरा ॥

२१९. “ये मन्तं परिवत्तेन्ति, छळङ्गं ब्रह्मचिन्तितं ।
एते चज्जे च विज्जाय, तेपि नो अजरामरा ॥

२२०. “इसयो वापि [इसयो चापि (विमानवत्थु ९९)] ये सन्ता, सज्जतत्ता तपस्सिनो ।
सरीरं तेपि कालेन, विजहन्ति तपस्सिनो ॥

२२१. “भावितत्ता अरहन्तो, कतकिच्चा अनासवा ।
निक्खिपन्ति इमं देहं, पुञ्जपापपरिक्खया”ति ॥

२२२. “आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं ।
वारिना विय ओसिज्जं, सब्बं निब्बापये दरं ॥

२२३. “अब्बही वत मे सल्लं, सोकं हृदयनिस्सितं ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥

२२४. “स्वाहं अब्बूळहसल्लोस्मि, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्त्वान भातिक” [भासितं (स्या०)] ॥

२२५. एवं करोन्ति सप्पज्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
निवत्तयन्ति सोकम्हा, घटो जेट्ठं व भातरं ॥

२२६. यस्स एतादिसा होन्ति, अमच्चा परिचारका ।
सुभासितेन अन्वेन्ति, घटो जेट्ठं व भातरन्ति ॥

कण्हपेतवत्थु छट्ठं ।

७. धनपालसेट्ठिपेतवत्थु

२२७. “नगगो दुब्बण्णरूपोसि, किसो धमनिसन्थतो ।
उप्फासुलिको किसिको, को नु त्वमसि मारिस” ॥

२२८. “अहं भदन्ते पेतोम्हि, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गतो” ॥

२२९. “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गतो” ॥

२३०. “नगरं अत्थि पण्णानं [दसन्नानं (सी० स्या० पी०)], एरकच्छन्ति विस्सुतं ।
तत्थ सेट्ठि पुरे आसिं, धनपालोति मं विदू ॥

२३१. “असीति सकटवाहानं, हिरज्जस्स अहोसि मे ।

पहूतं मे जातरूपं, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥

२३२: “ताव महद्धनस्सापि, न मे दातुं पियं अहु ।
पिदहित्वा द्वारं भुज्जिं [भुज्जामि (सी० स्या०)], मा मं याचनकादसुं ॥

२३३: “अस्सद्धो मच्छरी चासिं, कदरियो परिभासको ।
ददन्तानं करोन्तानं, वारयिस्सं बहु जने [बहुज्जनं (सी० स्या०)] ॥

२३४: “विपाको नत्थि दानस्स, संयमस्स कुतो फलं ।
पोक्खरज्जोदपानानि, आरामानि च रोपिते ।
पपायो च विनासेसिं, दुग्गे सङ्कमनानि च ॥

२३५: “स्वाहं अकतकल्याणो, कतपापो ततो चुतो ।
उपपन्नो पेत्तिविसयं, खुप्पिपाससमप्पितो ॥

२३६: “पञ्चपण्णासवस्सानि, यतो कालङ्गतो अहं ।
नाभिजानामि भुत्तं वा, पीतं वा पन पानियं ॥

२३७: “यो संयमो सो विनासो, यो विनासो सो संयमो ।
पेता हि किर जानन्ति, यो संयमो सो विनासो ॥

२३८: “अहं पुरे संयमिस्सं, नादासिं बहुके धने ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकासिमत्तनो ।
स्वाहं पच्छानुत्तप्पामि, अत्तकम्मफलूपगो ॥

२३९: [पे० व० ६९] “उद्धं चतूहि मासेहि, कालंकिरिया भविस्सति ।
एकन्तकटुकं घोरं, निरयं पपत्तिस्सहं ॥

२४०: [पे० व० ७०] “चतुक्कण्णं चतुद्वारं, विभत्तं भागसो मितं ।
अयोपाकारपरियन्तं, अयसा पटिकुज्जितं ॥

२४१: [पे० व० ७१] “तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसतं, फरित्वा तिष्ठति सब्बदा ॥

२४२: [पे० व० ७२] “तत्थाहं दीघमद्धानं, दुक्खं वेदिस्स वेदनं ।
फलं पापस्स कम्मस्स, तस्मा सोचामहं भुसं ॥

२४३: “तं वो वदामि भदं वो, यावन्तेत्थ समागता ।

माकत्थ पापकं कम्मं, आवि वा यदि वा रहो ॥

२४४:“सचे तं पापकं कम्मं, करिस्सथ करोथ वा ।

न वो दुक्खा पमुत्थत्थि [पमुत्तत्थि (सब्बत्थ) उदा० ४४ पस्सितब्बं], उप्पच्चापि [उपेच्चापि (स्या० क०)]
पलायतं ॥

२४५:“मत्तेय्या होथ पेत्तेय्या, कुले जेट्ठापचायिका ।

सामज्जा होथ ब्रह्मज्जा, एवं सगं गमिस्सथा”ति ॥

धनपालसेट्ठिपेतवत्थु सत्तमं ।

८. चूळसेट्ठिपेतवत्थु

२४६:“नगो किसो पब्बजितोसि भन्ते, रत्तिं कुहिं गच्छसि किस्स हेतु ।

आचिक्ख मे तं अपि सक्कुणेमु, सब्बेन वित्तं पटिपादये तुव”न्ति ॥

२४७:“बाराणसी नगरं दूरघुट्टं, तत्थाहं गहपति अट्ठको अहु दीनो ।

अदाता गेधितमनो आमिसस्मिं, दुस्सील्येन यमविसयमि पत्तो ॥

२४८:“सो सूचिकाय किलमितो तेहि,

तेनेव जातीसु यामि आमिसकिञ्चिक्खहेतु ।

अदानसीला न च सद्वहन्ति,

दानफलं होति परमि लोके ॥

२४९:“धीता च मय्हं लपते अभिक्खणं, ‘दस्सामि दानं पितूनं पितामहानं’ ।

तमुपक्खटं परिविसयन्ति ब्राह्मणा [ब्राह्मणे (सी०)], ‘यामि अहं अन्धकविन्दं भोत्तु’”न्ति ॥

२५०:तमवोच राजा “अनुभवियान तम्पि,

एय्यासि खिप्पं अहमपि कस्सं पूजं ।

आचिक्ख मे तं यदि अत्थि हेतु,

सद्भावयितं हेतुवचो सुणोमा”ति ॥

२५१:“तथा”ति वत्त्वा अगमासि तत्थ, भुज्जिंसु भत्तं न च दक्खिणारहा ।

पच्चागमि राजगहं पुनापरं, पातुरहोसि पुरतो जनाधिपस्स ॥

२५२:दिस्वान पेतं पुनदेव आगतं, राजा अवोच “अहमपि किं ददामि ।

आचिक्ख मे तं यदि अत्थि हेतु, येन तुवं चिरतरं पीणितो सिया”ति ॥

२५३: “बुद्धञ्च सङ्घं परिविसियान राज, अन्नेन पानेन च चीवरेन ।
तं दक्खिणं आदिस मे हिताय, एवं अहं चिरतरं पीणितो सिया”ति ॥

२५४ ततो च राजा निपतित्वा तावदे [तावदेव (स्या०), तदेव (क०)], दानं सहत्था अतुलं ददित्वा [अतुलञ्च दत्त्वा (स्या० क०)] सङ्गे ।
आरोचेसि पकतं [आरोचयी पकतिं (सी० स्या०)] तथागतस्स, तस्स च पेतस्स दक्खिणं आदिसित्थ ॥

२५५ सो पूजितो अतिविय सोभमानो, पातुरहोसि पुरतो जनाधिपस्स ।
“यक्खोहमस्मि परमिद्धिपत्तो, न मय्हमत्थि समा सदिसा [मय्हमिद्धिसमसदिसा (सी० स्या०)] मानुसा ॥

२५६: “पस्सानुभावं अपरिमितं ममयिदं, तयानुदिट्ठं अतुलं दत्त्वा सङ्गे ।
सन्तप्पितो सततं सदा बहूहि, यामि अहं सुखितो मनुस्सदेवा”ति ॥

चूळसेट्ठिपेतवत्थु अट्ठमं निट्ठितं ।

भाणवारं पठमं निट्ठितं ।

९. अङ्कुरपेतवत्थु

२५७: “यस्स अत्थाय गच्छाम, कम्बोजं धनहारका ।
अयं कामददो यक्खो, इमं यक्खं नयामसे ॥

२५८: “इमं यक्खं गहेत्त्वान, साधुकेन पसय्ह वा ।
यानं आरोपयित्वान, खिप्पं गच्छाम द्वारक”न्ति ॥

२५९ [जा० १.१०.१५१; १.१४.१९६; २.१८.१५३; २.२२.१०] “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भज्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको”ति ॥

२६०: “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
खन्धम्पि तस्स छिन्देय्य, अत्थो चे तादिसो सिया”ति ॥

२६१: “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स पत्तं भिन्देय्य [हिंसेय्य (क०)], मित्तदुब्भो हि पापको”ति ॥

२६२: “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
समूलम्पि तं अब्बुहे [उब्बहे (?)], अत्थो चे तादिसो सिया”ति ॥

२६३: “यस्सेकरत्तिम्पि घरे वसेय्य, यत्थन्नपानं पुरिसो लभेथ ।
न तस्स पापं मनसापि चिन्तये, कतञ्जुता सप्पुरिसेहि वणिग्गता ॥

२६४: “यस्सेकरत्तिमि घरे वसेय्य, अन्नेन पानेन उपट्ठितो सिया ।
न तस्स पापं मनसापि चिन्तये, अदुब्भपाणी दहते मित्तदुब्धिं ॥

२६५: “यो पुब्बे कतकल्याणो, पच्छा पापेन हिंसति ।
अल्लपाणिहतो [अदुब्भपाणीहतो (क)] पोसो, न सो भद्रानि पस्सती”ति ॥

२६६: “नाहं देवेन वा मनुस्सेन वा, इस्सरियेन वाहं सुप्पसहो ।
यक्खोहमस्मि परमिद्धिपत्तो, दूरङ्गमो वण्णबलूपपन्नो”ति ॥

२६७: “पाणि ते सब्बसो वण्णो, पञ्चधारो मधुस्सवो ।
नानारसा पग्घरन्ति, मज्जेहं तं पुरिन्दद”न्ति ॥

२६८: “नामि देवो न गन्धब्बो, नापि सक्को पुरिन्ददो ।
पेतं मं अङ्कुर जानाहि, रोरुवम्हा [हेरुवम्हा (सी०)] इधागत”न्ति ॥

२६९: “किंसीलो किंसमाचारो, रोरुवस्मिं पुरे तुवं ।
केन ते ब्रह्मचरियेन, पुज्जं पाणिमि इज्झती”ति ॥

२७०: “तुन्नवायो पुरे आसिं, रोरुवस्मिं तदा अहं ।
सुकिच्छवुत्ति कपणो, न मे विज्जति दातवे ॥

२७१: “निवेसनञ्च [आवेसनञ्च (सी०)] मे आसि, असहस्स उपन्तिके ।
सद्धस्स दानपतिनो, कतपुज्जस्स लज्जिनो ॥

२७२: “तत्थ याचनका यन्ति, नानागोत्ता वनिब्बका ।
ते च मं तत्थ पुच्छन्ति, असहस्स निवेसनं ॥

२७३: “कत्थ गच्छाम भदं वो, कत्थ दानं पदीयति ।
तेसाहं पुट्ठो अक्खामि, असहस्स निवेसनं ॥

२७४: “पग्गह दक्खिणं बाहुं, एत्थ गच्छथ भदं वो ।
एत्थ दानं पदीयति, असहस्स निवेसने ॥

२७५: “तेन पाणि कामददो, तेन पाणि मधुस्सवो ।
तेन मे ब्रह्मचरियेन, पुज्जं पाणिमि इज्झती”ति ॥

२७६: “न किर त्वं अदा दानं, सकपाणीहि कस्सचि ।
परस्स दानं अनुमोदमानो, पाणिं पग्गह पावदि ॥

२७७:“तेन पाणि कामददो, तेन पाणि मधुस्सवो ।
तेन ते ब्रह्मचरियेन, पुज्जं पाणिमिह इज्झति ॥

२७८:“यो सो दानमदा भन्ते, पसन्नो सकपाणिभि ।
सो हित्वा मानुसं देहं, किं नु सो दिसतं गतो”ति ॥

२७९:“नाहं पजानामि असय्हसाहिनो, अङ्गीरसस्स गतिं आगतिं वा ।
सुतञ्च मे वेस्सवणस्स सन्तिके, सक्कस्स सहब्यतं गतो असय्हो”ति ॥

२८०:“अलमेव कातुं कल्याणं, दानं दातुं यथारहं ।
पाणिं कामददं दिस्वा, को पुज्जं न करिस्सति ॥

२८१:“सो हि नून इतो गन्त्वा, अनुप्पत्त्वान द्वारकं ।
दानं पट्टपयिस्सामि, यं ममस्स सुखावहं ॥

२८२:“दस्सामन्नञ्च पानञ्च, वत्थसेनासनानि च ।
पपञ्च उदपानञ्च, दुग्गे सङ्कमनानि चा”ति ॥

२८३:“केन ते अङ्गुली कुणा [कुण्ठा (सी० स्या०)], मुखञ्च कुणलीकतं [कुण्डलीकतं (सी० स्या० क०)] ।
अक्खीनि च पग्घरन्ति, किं पापं पकतं तया”ति ॥

२८४:“अङ्गीरसस्स गहपतिनो, सद्धस्स घरमेसिनो ।
तस्साहं दानविस्सग्गे, दाने अधिकतो अहुं ॥

२८५:“तत्थ याचनके दिस्वा, आगते भोजनत्थिके ।
एकमन्तं अपक्कम्म, अकासिं कुणलिं मुखं ॥

२८६:“तेन मे अङ्गुली कुणा, मुखञ्च कुणलीकतं ।
अक्खीनि मे पग्घरन्ति, तं पापं पकतं मया”ति ॥

२८७:“धम्मेन ते कापुरिस, मुखञ्च कुणलीकतं ।
अक्खीनि च पग्घरन्ति, यं तं परस्स दानस्स ।
अकासि कुणलिं मुखं ॥

२८८:“कथं हि दानं ददमानो, करेय्य परपत्तिं ।
अन्नं पानं खादनीयं, वत्थसेनासनानि च ॥

२८९:“सो हि नून इतो गन्त्वा, अनुप्पत्त्वान द्वारकं ।

दानं पट्टपयिस्सामि, यं ममस्स सुखावहं ॥

२९०. “दस्सामन्नञ्च पानञ्च, वत्थसेनासनानि च ।
पपञ्च उदपानञ्च, दुग्गे सङ्कमनानि चा”ति ॥

२९१. ततो हि सो निवत्तित्वा, अनुप्पत्त्वान द्वारकं ।
दानं पट्टपयि अङ्कुरो, यंतुमस्स [यं तं अस्स (स्या०), यन्तमस्स (क०)] सुखावहं ॥

२९२. अदा अन्नञ्च पानञ्च, वत्थसेनासनानि च ।
पपञ्च उदपानञ्च, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

२९३. “को छातो को च तसितो, को वत्थं परिदहिस्सति ।
कस्स सन्तानि योग्गानि, इतो योजेन्तु वाहनं ॥

२९४. “को छत्तिच्छति गन्धञ्च, को मालं को उपाहनं ।
इतिस्सु तत्थ घोसेन्ति, कप्पका सूदमागधा [पाटवा (क०)] ।
सदा सायञ्च पातो च, अङ्कुरस्स निवेसने ॥

२९५. “सुखं सुपति अङ्कुरो”, इति जानाति मं जनो ।
दुक्खं सुपामि सिन्धुक [सन्दुक, सिन्धुक (क०)], यं न पस्सामि याचके ॥

२९६. “सुखं सुपति अङ्कुरो”, इति जानाति मं जनो ।
दुक्खं सिन्धुक सुपामि, अप्पके सु वनिब्बके”ति ॥

२९७. “सक्को चे ते वरं दज्जा, तावत्तिसानमिस्सरो ।
किस्स सब्बस्स लोकस्स, वरमानो वरं वरे”ति ॥

२९८. “सक्को चे मे वरं दज्जा, तावत्तिसानमिस्सरो ।
कालुड्डितस्स मे सतो, सुरियुग्गमनं पति ।
दिब्बा भक्खा पातुभवेय्युं, सीलवन्तो च याचका ॥

२९९. “ददतो मे न खीयेथ, दत्त्वा नानुतपेय्यहं ।
ददं चित्तं पसादेय्यं, एतं सक्कं वरं वरे”ति ॥

३००. “न सब्बवित्तानि परे पवेच्छे, ददेय्य दानञ्च धनञ्च रक्खे ।
तस्मा हि दाना धनमेव सेय्यो, अतिप्पदानेन कुला न होन्ति ॥

३०१. “अदानमतिदानञ्च, नप्पसंसन्ति पण्डिता ।

तस्मा हि दाना धनमेव सेय्यो, समेन वत्तेय्य स धीरधम्मो”ति ॥

३०२.“अहो वत रे अहमेव दज्जं, सन्तो च मं सप्पुरिसा भजेय्युं ।
मेघोव निन्नानि परिपूरयन्तो [भिपूरयन्तो (सी०), हि पूरयन्तो (स्या०)], सन्तप्पये सब्बविनिब्बकानं ॥

३०३.“यस्स याचनके दिस्वा, मुखवण्णो पसीदति ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, तं घरं वसतो सुखं ॥

३०४.“यस्स याचनके दिस्वा, मुखवण्णो पसीदति ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, एसा यज्जस्स [पुज्जस्स (सी०)] सम्पदा ॥

३०५[अ० नि० ६.३७] “पुब्बेव दाना सुमनो, ददं चित्तं पसादये ।
दत्त्वा अत्तमनो होति, एसा यज्जस्स [पुज्जस्स (सी०)] सम्पदा”ति ॥

३०६.सट्ठि वाहसहस्सानि, अङ्कुरस्स निवेसने ।
भोजनं दीयते निच्चं, पुज्जपेक्खस्स जन्तुनो ॥

३०७.तिसहस्सानि सूदानि हि [सूदानि (स्या० क०)], आमुत्तमणिकुण्डला ।
अङ्कुरं उपजीवन्ति, दाने यज्जस्स वावटा [ब्यावटा (सी०), पावटा (स्या०)] ॥

३०८.सट्ठि पुरिससहस्सानि, आमुत्तमणिकुण्डला ।
अङ्कुरस्स महादाने, कट्ठं फालेन्ति माणवा ॥

३०९.सोळसित्थिसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
अङ्कुरस्स महादाने, विधा पिण्डेन्ति नारियो ॥

३१०.सोळसित्थिसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
अङ्कुरस्स महादाने, दब्बिगाहा उपट्ठिता ॥

३११.बहुं बहूनं पादासि, चिरं पादासि खत्तियो ।
सक्कच्चज्ज सहत्था च, चित्तीकत्वा पुनप्पुनं ॥

३१२.बहू मासे च पक्खे च, उतुसंवच्छरानि च ।
महादानं पवत्तेसि, अङ्कुरो दीघमन्तरं ॥

३१३.एवं दत्त्वा यजित्वा च, अङ्कुरो दीघमन्तरं ।
सो हित्वा मानुसं देहं, तावतिसूपगो अहु ॥

३१४.कटच्छुभिक्षं दत्त्वा, अनुरुद्धस्स इन्दको ।
सो हित्वा मानुसं देहं, तावतिसूपगो अहु ॥

३१५.दसहि ठानेहि अङ्कुरं, इन्दको अतिरोचति ।
रूपे सद्दे रसे गन्धे, फोटुब्बे च मनोरमे ॥

३१६.आयुना यससा चेव, वण्णेन च सुखेन च ।
आधिपच्चेन अङ्कुरं, इन्दको अतिरोचति ॥

३१७.तावतिंसे यदा बुद्धो, सिलायं पण्डुकम्बले ।
पारिच्छत्तकमूलम्हि, विहासि पुरिसुत्तमो ॥

३१८.दससु लोकधातूसु, सन्निपतित्वान देवता ।
पयिरुपासन्ति सम्बुद्धं, वसन्तं नगमुद्धनि ॥

३१९.न कोचि देवो वण्णेन, सम्बुद्धं अतिरोचति ।
सब्बे देवे अतिक्कम्म [अधिगय्ह (सी०), अतिगय्ह (क)], सम्बुद्धोव विरोचति ॥

३२०.योजनानि दस द्वे च, अङ्कुरोयं तदा अहु ।
अविदूरेव बुद्धस्स [अविदूरे सम्बुद्धस्स (क०)], इन्दको अतिरोचति ॥

३२१.ओलोकेत्त्वान सम्बुद्धो, अङ्कुरञ्चापि इन्दकं ।
दक्खिण्येयं सम्भावेन्तो [पभावेन्तो (सी०)], इदं वचनमब्रवि ॥

३२२.“महादानं तथा दिन्नं, अङ्कुर दीघमन्तरं ।
अतिदूरे [सुविदूरे (क०)] निसिन्नोसि, आगच्छ मम सन्तिके”ति ॥

३२३.चोदितो भावितत्तेन, अङ्कुरो इदमब्रवि ।
“किं मय्हं तेन दानेन, दक्खिण्येयेन सुज्जतं ॥

३२४.“अयं सो इन्दको यक्खो, दज्जा दानं परित्तकं ।
अतिरोचति अम्हेहि, चन्दो तारगणे यथा”ति ॥

३२५.“उज्जङ्गले यथा खेत्ते, बीजं बहुम्पि रोपितं ।
न विपुलफलं होति, नपि तोसेति कस्सकं ॥

३२६.“तथेव दानं बहुकं, दुस्सीलेसु पतिट्ठितं ।
न विपुलफलं होति, नपि तोसेति दायकं ॥

३२७: “यथापि भद्रेके खेत्ते, बीजं अप्पम्पि रोपितं ।
सम्मा धारं पवेच्छन्ते, फलं तोसेति कस्सकं ॥

३२८: “तथेव सीलवन्तेसु, गुणवन्तेसु तादिसु ।
अप्पकम्पि कतं कारं, पुज्जं होति महप्फलं” न्ति ॥

३२९: विचेय्य दानं दातब्बं, यत्थ दिन्नं महप्फलं ।
विचेय्य दानं दत्त्वान, सग्गं गच्छन्ति दायका ॥

३३०: विचेय्य दानं सुगतप्पसत्थं, ये दक्खिण्येय्या इध जीवलोके ।
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि, बीजानि वुत्तानि यथा सुखेत्तेति ॥

अङ्कुरपेतवत्थु नवमं ।

१०. उत्तरमातुपेतिवत्थु

३३१: दिवाविहारगतं भिक्खुं, गङ्गातीरे निसिन्नकं ।
तं पेती उपसङ्कम्म, दुब्बण्णा भीरुदस्सना ॥

३३२: केसा चस्सा अतिदीघा [अहू दीघा (क०)], यावभूमावलम्बरे [याव भूम्यावलम्बरे (?)] ।
केसेहि सा पटिच्छन्ना, समणं एतदब्रवि ॥

३३३: “पञ्चपण्णासवस्सानि, यतो कालङ्कता अहं ।
नाभिजानामि भुत्तं वा, पीतं वा पन पानियं ।
देहि त्वं पानियं भन्ते, तसिता पानियाय मे” ति ॥

३३४: “अयं सीतोदिका गङ्गा, हिमवन्ततो [हिमवन्ताव (क०)] सन्दति ।
पिव एत्तो गहेत्वान, किं मं याचसि पानियं” न्ति ॥

३३५: “सचाहं भन्ते गङ्गाय, सयं गण्हामि पानियं ।
लोहितं मे परिवत्तति, तस्मा याचामि पानियं” न्ति ॥

३३६: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, गङ्गा ते होति लोहितं” न्ति ॥

३३७: “पुत्तो मे उत्तरो नाम [पुत्तो मे भन्ते उत्तरो (क०)], सद्धो आसि उपासको ।
सो च मय्हं अकामाय, समणानं पवेच्छति ॥

३३८. “चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
तमहं परिभासामि, मच्छेरेन उपहुता ॥

३३९. “यं त्वं मय्हं अकामाय, समणानं पवेच्छसि ।
चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ॥

३४०. “एतं ते परलोकस्मिं, लोहितं होतु उत्तर ।
तस्स कम्मस्स विपाकेन, गङ्गा मे होति लोहित”न्ति ॥

उत्तरमातुपेतवत्थु दसमं ।

११. सुत्तपेतवत्थु

३४१. “अहं पुरे पब्बजितस्स भिक्खुनो, सुत्तं अदासिं उपसङ्कम्म याचिता ।
तस्स विपाको विपुलफलूपलब्भति, बहुका च मे उपपज्जरे [बहू च मे उपपज्जरे (सी०)] वत्थकोटियो ॥

३४२. “पुष्पाभिकिण्णं रमितं [रम्ममिदं (क०)] विमानं, अनेकचित्तं नरनारिसेवितं ।
साहं भुज्जामि च पारुपामि च, पहूतवित्ता न च ताव खीयति ॥

३४३. “तस्सेव कम्मस्स विपाकमन्वया, सुखञ्च सातञ्च इधूपलब्भति ।
साहं गन्त्वा पुनदेव मानुसं, काहामि पुज्जानि नयय्यपुत्त म”न्ति ॥

३४४. “सत्त तुवं वस्ससता इधागता,
जिण्णा च वुड्ढा च तहिं भविस्ससि ।
सब्बेव ते कालकता च जातका,
किं तत्थ गन्त्वान इतो करिस्ससी”ति ॥

३४५. “सत्तेव वस्सानि इधागताय मे, दिब्बञ्च सुखञ्च समप्पिताय ।
साहं गन्त्वान पुनदेव मानुसं, काहामि पुज्जानि नयय्यपुत्त म”न्ति ॥

३४६. “सो तं गहेत्वान पसय्ह बाहायं, पच्चानयित्वान थेरिं सुदुब्बलं ।
“वज्जेसि अज्जम्पि जनं इधागतं, ‘करोथ पुज्जानि सुखूपलब्भति” ॥

३४७. “दिट्ठा मया अकतेन साधुना, पेता विहज्जन्ति तथेव मनुस्सा ।
कम्मञ्च कत्वा सुखवेदनीयं, देवा मनुस्सा च सुखे ठिता पजा”ति ॥

सुत्तपेतवत्थु एकादसमं ।

१२. कण्णमुण्डपेतिवत्थु

३४८: “सोण्णसोपानफलका, सोण्णवालुकसन्थता ।
तत्थ सोगन्धिया वग्गू, सुचिगन्धा मनोरमा ॥

३४९: “नानारुक्खेहि सञ्छन्ना, नानागन्धसमेरिता ।
नानापदुमसञ्छन्ना, पुण्डरीकसमोतता [समोहता (क०)] ॥

३५०: “सुरभिं सम्पवायन्ति, मनुज्जा मालुतेरिता ।
हंसकोज्जाभिरुदा च, चक्कवक्काभिकूजिता ॥

३५१: “नानादिजगणाकिण्णा, नानासरगणायुता ।
नानाफलधरा रुक्खा, नानापुप्फधरा वना ॥

३५२: “न मनुस्सेसु ईदिसं, नगरं यादिसं इदं ।
पासादा बहुका तुहं, सोवण्णरूपियामया ।
दद्वल्लमाना आभेन्ति [आभन्ति (क०)], समन्ता चतुरो दिसा ॥

३५३: “पञ्च दासिसता तुहं, या तेमा परिचारिका ।
ता [का (क०)] कम्बुकायूरधरा [कम्बुकेयूरधरा (सी०)], कञ्चनावेळभूसिता ॥

३५४: “पल्लङ्का बहुका तुहं, सोवण्णरूपियामया ।
कदलिमिगसञ्छन्ना [कादलिमिगसञ्छन्ना (सी०)], सज्जा गोनकसन्थता ॥

३५५: “यत्थ त्वं वासूपगता, सब्बकामसमिद्धिनी ।
सम्पत्तायड्ढरत्ताय [... रत्तिया (क०)], ततो उट्ठाय गच्छसि ॥

३५६: “उय्यानभूमिं गन्त्वान, पोक्खरज्जा समन्ततो ।
तस्सा तीरे तुवं ठासि, हरिते सद्वले सुभे ॥

३५७: “ततो ते कण्णमुण्डो सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादति ।
यदा च खायिता आसि, अट्ठिसङ्खलिका कता ।
ओगाहसि पोक्खरणिं, होति कायो यथा पुरे ॥

३५८: “ततो त्वं अङ्गपच्चङ्गी [अङ्गपच्चङ्गा (क०)], सुचारु पियदस्सना ।
वत्थेन पारुपित्वान, आयासि मम सन्तिकं ॥

३५९: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।

किस्स कम्मविपाकेन, कण्णमुण्डो सुनखो तवअङ्गमङ्गानि खादती”ति ॥

३६०: “किमिलायं [किम्बिलायं (सी० स्या०)] गहपति, सद्धो आसि उपासको ।
तस्साहं भरिया आसिं, दुस्सीला अतिचारिनी ॥

३६१: “सो मं अतिचरमानाय [एवमातिचरमानाय (स्या० पी०)], सामिको एतदब्रवि ।
‘नेतं छन्नं [नेतं छन्नं न (सी०), नेतं छन्नं नेतं (क०)] पतिरूपं, यं त्वं अतिचरासि मं’ ॥

३६२: “साहं घोरज्ज सपथं, मुसावादज्ज भासिसं ।
‘नाहं तं अतिचरामि, कायेन उद चेतसा ॥

३६३: “सचाहं तं अतिचरामि, कायेन उद चेतसा ।
कण्णमुण्डो यं सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादतु’ ॥

३६४: “तस्स कम्मस्स विपाकं, मुसावादस्स चूभयं ।
सत्तेव वस्ससतानि, अनुभूतं यतो हि मे ।
कण्णमुण्डो च सुनखो, अङ्गमङ्गानि खादति ॥

३६५: “त्वज्ज देव बहुकारो, अत्थाय मे इधागतो ।
सुमुत्ताहं कण्णमुण्डस्स, असोका अकुतोभया ॥

३६६: “ताहं देव नमस्सामि, याचामि पज्जलीकता ।
भुज्ज अमानुसे कामे, रम देव मया सहा”ति ॥

३६७: “भुत्ता अमानुसा कामा, रमितोमिह तया सह ।
ताहं सुभगे याचामि, खिप्पं पटिनयाहि म”न्ति ॥

कण्णमुण्डपेतिवत्थु द्वादसमं ।

१३. उब्बरिपेतवत्थु

३६८. अहु राजा ब्रह्मदत्तो, पञ्चालानं रथेसभो ।
अहोरेत्तानमच्चया, राजा कालमकुब्बथ [राजा कालङ्करी तदा (सी०)] ॥

३६९. तस्स आळाहनं गन्त्वा, भरिया कन्दति उब्बरी [उप्परि (क०)] ।
ब्रह्मदत्तं अपस्सन्ती, ब्रह्मदत्ताति कन्दति ॥

३७०. इसि च तत्थ आगच्छि, सम्पन्नचरणो मुनि ।
सो च तत्थ अपुच्छित्थ, ये तत्थ सुसमागता ॥

३७१: “कस्स इदं आळाहनं, नानागन्धसमेरितं ।
कस्सायं कन्दति भरिया, इतो दूरगतं पतिं ।
ब्रह्मदत्तं अपस्सन्ती, ‘ब्रह्मदत्ता’ति कन्दति” ॥

३७२ते च तत्थ वियाकंसु, ये तत्थ सुसमागता ।
“ब्रह्मदत्तस्स भदन्ते [भदन्ते (क०)], ब्रह्मदत्तस्स मारिस ॥

३७३: “तस्स इदं आळाहनं, नानागन्धसमेरितं ।
तस्सायं कन्दति भरिया, इतो दूरगतं पतिं ।
ब्रह्मदत्तं अपस्सन्ती, ‘ब्रह्मदत्ता’ति कन्दति” ॥

३७४: “छळासीतिसहस्सानि, ब्रह्मदत्तस्सनामका ।
इमस्मिं आळाहने दड्ढा, तेसं कमनुसोचसी”ति ॥

३७५: “यो राजा चूळनीपुत्तो, पञ्चालानं रथेसभो ।
तं भन्ते अनुसोचामि, भत्तारं सब्बकामद”न्ति ॥

३७६: “सब्बे वाहेसुं राजानो, ब्रह्मदत्तस्सनामका ।
सब्बेवचूळनीपुत्ता, पञ्चालानं रथेसभा ॥

३७७: “सब्बेसं अनुपुब्बेन, महेसित्तमकारयि ।
कस्मा पुरिमके हित्वा, पच्छिमं अनुसोचसी”ति ॥

३७८: “आतुमे इत्थिभूताय, दीघरत्ताय मारिस ।
यस्सा मे इत्थिभूताय, संसारे बहुभाससी”ति ॥

३७९: “अहु इत्थी अहु पुरिसो, पसुयोनिम्पि आगमा ।
एवमेतं अतीतानं, परियन्तो न दिस्सती”ति ॥

३८०: “आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं पावकं ।
वारिना विय ओसिज्जं, सब्बं निब्बापये दरं ॥

३८१: “अब्बही वत मे सल्लं, सोकं हदयनिस्सितं ।
यो मे सोकपरेताय, पतिसोकं अपानुदि ॥

३८२: “साहं अब्बूळहसल्लास्मि, सीतिभूतास्मि निब्बुता ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वा महामुनी”ति ॥

३८३तस्स तं वचनं सुत्वा, समणस्स सुभासितं ।

पत्तचीवरमादाय, पब्बजि अनगारियं ॥

३८४ सा च पब्बजिता सन्ता, अगारस्मा अनगारियं ।
मेत्ताचित्तं अभावेसि, ब्रह्मलोकूपपत्तिया ॥

३८५ गामा गामं विचरन्ती, निगमे राजधानियो ।
उरुवेला नाम सो गामो, यत्थ कालमकुब्बथ ॥

३८६ मेत्ताचित्तं आभावेत्वा, ब्रह्मलोकूपपत्तिया ।
इत्थिचित्तं विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगा अहूति ॥

उब्बरिपेतवत्थु तेरसमं ।

उब्बरिवग्गो दुतियो निट्ठितो ।

तस्सुद्धानं —

मोचकं [पण्डु (सब्बत्थ)] माता मत्ता [पिता (सी० क०), पतिया (स्या०)] च, नन्दा कुण्डलीना घटो ।
द्वे सेट्ठी तुन्नवायो च, उत्तर [विहार (सब्बत्थ)] सुत्तकण्ण [सोपान (सब्बत्थ)] उब्बरीति ॥

३. चूळवग्गो

१. अभिज्जमानपेतवत्थु

३८७: “अभिज्जमाने वारिमि, गङ्गाय इध गच्छसि ।
नग्गो पुब्बद्धपेतोव मालधारी अलङ्कतो ।
कुहिं गमिस्ससि पेत, कत्थ वासो भविस्सती”ति ॥

३८८: “चुन्दड्डिलं [चुन्दड्डिकं (सी०)] गमिस्सामि, पेतो सो इति भासति ।
अन्तरे वासभगामं, बाराणसिं च [बाराणसिया च (सी० स्या०)] सन्तिके” ॥

३८९. तज्ज दिस्वा महामत्तो, कोलियो इति विस्सुतो ।
सत्तुं भत्तज्ज पेतस्स, पीतकज्ज युगं अदा ॥

३९०. नावाय तिट्ठमानाय, कप्पकस्स अदापयि ।
कप्पकस्स पदिन्नमि, ठाने पेतस्स दिस्सथ [पेतस्सु दिस्सथ (सी०), पेतस्सु दिच्छथ (?)] ॥

३९१. ततो सुवत्थवसनो, मालधारी अलङ्कतो ।

ठाने ठितस्स पेतस्स, दक्खिणा उपकप्पथ ।
तस्मा दज्जेथ पेतानं, अनुकम्पाय पुनप्पुनं ॥

३९२.सातुन्नवसना [साहुन्नवासिनो (स्या० पी०), साहुन्दवासिनो (क०)] एके, अज्जे केसनिवासना [केसनिवासिनो (स्या० क०)] ।

पेता भत्ताय गच्छन्ति, पक्कमन्ति दिसोदिसं ॥

३९३.दूरे एके [दूरे पेता (क०)] पधावित्वा, अलद्धाव निवत्तरे ।
छाता पमुच्छिता भन्ता, भूमियं पटिसुम्भिता ॥

३९४.ते च [केचि (सी० स्या०)] तत्थ पपतिता [पपतित्वा (सी०), च पतिता (स्या०)], भूमियं पटिसुम्भिता ।
पुब्बे अकतकल्याणा, अग्गिदड्ढाव आतपे ॥

३९५.‘‘मयं पुब्बे पापधम्मा, घरणी कुलमातरो ।
सन्तेसु देय्यधम्मेसु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥

३९६.‘‘पहूतं अन्नपानम्पि, अपिस्सु अवकिरीयति ।
सम्मगगते पब्बजिते, न च किञ्चि अदम्हसे ॥

३९७.‘‘अकम्मकामा अलसा, सादुकामा महग्घसा ।
आलोपपिण्डदातारो, पटिग्गहे परिभासिम्हसे [परिभासिता (स्या० क०)] ॥

३९८.‘‘ते घरा ता च दासियो, तानेवाभरणानि नो ।
ते अज्जे परिचारेन्ति, मयं दुक्खस्स भागिनो ॥

३९९.‘‘वेणी वा अवज्जा होन्ति, रथकारी च दुब्भिका ।
चण्डाली कपणा होन्ति, कप्पका [न्हापिका (सी०)] च पुनप्पुनं ॥

४००.‘‘यानि यानि निहीनानि, कुलानि कपणानि च ।
तेसु तेस्वेव जायन्ति, एसा मच्छरिनो गति ॥

४०१.‘‘पुब्बे च कतकल्याणा, दायका वीतमच्छरा ।
सगं ते परिपूरेन्ति, ओभासेन्ति च नन्दनं ॥

४०२.‘‘वेजयन्ते च पासादे, रमित्वा कामकामिनो ।
उच्चाकुलेसु जायन्ति, सभोगेसु ततो चुता ॥

४०३.‘‘कूटागारे च पासादे, पल्लङ्गे गोनकत्थते ।

बीजितङ्गा [वीजितङ्गा (सी० स्या०)] मोरहत्थेहि, कुले जाता यसस्सिनो ॥

४०४: अङ्कतो अङ्कं गच्छन्ति, मालधारी अलङ्कता ।
धातियो उपतिट्ठन्ति, सायं पातं सुखेसिनो ॥

४०५: नयिदं अकतपुञ्जानं, कतपुञ्जानमेविदं ।
असोकं नन्दनं रम्मं, तिदसानं महावनं ॥

४०६: सुखं अकतपुञ्जानं, इध नत्थि परत्थ च ।
सुखञ्च कतपुञ्जानं, इध चेव परत्थ च ॥

४०७: तेसं सहव्यकामानं, कत्तब्बं कुसलं बहुं ।
कतपुञ्जा हि मोदन्ति, सग्गे भोगसमङ्गिनो'ति ॥

अभिज्जमानपेतवत्थु पठमं ।

२. साणवासीथेरपेतवत्थु

४०८ कुण्डिनागरियो थेरो, साणवासि [सानुवासि (सी०), सानवासि (स्या०)] निवासिको ।
पोट्टपादोति नामेन, समणो भावितिन्द्रियो ॥

४०९ तस्स माता पिता भाता, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥

४१० ते दुग्गता सूचिकट्टा, किलन्ता नगिनो किंसा ।
उत्तसन्ता [ओत्तप्पन्ता (स्या० क०)] महत्तासा [महातासा (सी०)], न दस्सेन्ति कुरुरिनो [कुरुद्दिनो (क०)] ॥

४११ तस्स भाता वितरित्वा, नग्गे एकपथेकको ।
चतुकुण्डिको भवित्वान, थेरस्स दस्सयीतुमं ॥

४१२ थेरो चामनसिकत्वा, तुण्हीभूतो अतिक्कमि ।
सो च विज्जापयी थेरं, 'भाता पेतगतो अहं' ॥

४१३: माता पिता च ते भन्ते, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता ॥

४१४: ते दुग्गता सूचिकट्टा, किलन्ता नगिनो किंसा ।
उत्तसन्ता महत्तासा, न दस्सेन्ति कुरुरिनो ॥

४१५:“अनुकम्पस्सु कारुणिको, दत्त्वा अन्वादिसाहि नो ।
तव दिन्नेन दानेन, यापेस्सन्ति कुरूरिनो”ति ॥

४१६थेरो चरित्वा पिण्डाय, भिक्खू अज्जे च द्वादस ।
एकज्झं सन्निपत्तिसु, भत्तविस्सग्गकारणा ॥

४१७थेरो सब्बेव ते आह, “यथालब्धं ददाथ मे ।
सङ्गभत्तं करिस्सामि, अनुकम्पाय जातिनं” ॥

४१८निय्यादयिंसु थेरस्स, थेरो सङ्गं निमन्तयि ।
दत्त्वा अन्वादिसि थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
“इदं मे आतीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥

४१९समनन्तरानुद्दिट्ठे, भोजनं उदपज्जथ ।
सुचिं पणीतं सम्पन्नं, अनेकरसव्यज्जनं ॥

४२०ततो उद्दस्सयी [उद्दिसयी (सी० क०), उद्दिस्सति (स्या० क०)] भाता, वण्णवा बलवा सुखी ।
“पहूतं भोजनं भन्ते, पस्स नग्गाम्हसे मयं ।
तथा भन्ते परक्कम, यथा वत्थं लभामसे”ति ॥

४२१थेरो सङ्कारकूटम्हा, उच्चिनित्वान नन्तके ।
पिलोत्तिकं पटं कत्वा, सङ्गे चातुद्दिसे अदा ॥

४२२दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
“इदं मे आतीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥

४२३समनन्तरानुद्दिट्ठे, वत्थानि उदपज्जिसुं ।
ततो सुवत्थवसनो, थेरस्स दस्सयीतुमं ॥

४२४:यावता नन्दराजस्स, विजितस्मिं पटिच्छदा ।
ततो बहुतरा भन्ते, वत्थानच्छादनानि नो ॥

४२५:“कोसेय्यकम्बलीयानि, खोम कप्पासिकानि च ।
विपुला च महग्घा च, तेपाकासेवलम्बरे ॥

४२६:“ते मयं परिदहाम, यं यं हि मनसो पियं ।
तथा भन्ते परक्कम, यथा गेहं लभामसे”ति ॥

४२७थेरो पण्णकुटिं कत्वा, सङ्गे चातुद्दिसे अदा ।

- दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
 “इदं मे आतीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥
- ४२८ समनन्तरानुद्दिष्टे, घरानि उदपज्जिसुं ।
 कूटागारनिवेसना, विभत्ता भागसो मिता ॥
- ४२९: “न मनुस्सेसु ईदिसा, यादिसा नो घरा इध ।
 अपि दिब्बेसु यादिसा, तादिसा नो घरा इध ॥
- ४३०: “ददल्लमाना आभेन्ति [आभन्ति (क०)], समन्ता चतुरो दिसा ।
 ‘तथा भन्ते परक्कम, यथा पानीयं लभामसे’ ति ॥
- ४३१ थेरो करणं [करकं (सी० स्या० पी०)] पूरेत्वा, सङ्गे चातुद्दिसे अदा ।
 दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
 “इदं मे आतीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥
- ४३२ समनन्तरानुद्दिष्टे, पानीयं उदपज्जथ ।
 गम्भीरा चतुरस्सा च, पोक्खरज्जो सुनिम्मिता ॥
- ४३३ सीतोदिका सुप्पतित्था, सीता अप्पटिगन्धिया ।
 पदुमुप्पलसज्जन्ना, वारिकिज्जक्खपूरिता ॥
- ४३४ तत्थ न्हत्वा पिवित्वा च, थेरस्स पटिदस्सयुं ।
 “पहूतं पानीयं भन्ते, पादा दुक्खा फलन्ति नो” ॥
- ४३५: “आहिण्डमाना खज्जाम, सक्खरे कुसकण्टके ।
 ‘तथा भन्ते परक्कम, यथा यानं लभामसे’ ति ॥
- ४३६ थेरो सिपाटिकं लद्धा, सङ्गे चातुद्दिसे अदा ।
 दत्त्वा अन्वादिसी थेरो, मातु पितु च भातुनो ।
 “इदं मे आतीनं होतु, सुखिता होन्तु जातयो” ॥
- ४३७ समनन्तरानुद्दिष्टे, पेता रथेन मागमुं ।
 “अनुकम्पितम्ह भदन्ते, भत्तेनच्छादनेन च ॥
- ४३८: “घरेन पानीयदानेन, यानदानेन चूभयं ।
 मुनिं कारुणिकं लोके, भन्ते वन्दितुमागता” ति ॥

साणवासीथेरपेतवत्थु दुतियं ।

३. रथकारपेतिवत्थु

- ४३९: “वेळुरियथम्भं रुचिरं पभस्सरं, विमानमारुह् अनेकचित्तं ।

तत्थच्छसि देवि महानुभावे, पथद्धनि [समन्ततो (क०)] पन्नरसेव चन्दो ॥

४४०: वण्णो च ते कनकस्स सन्निभो, उत्तररूपो भुस दस्सनेय्यो ।
पल्लङ्कसेट्ठे अतुले निसिन्ना, एका तुवं नत्थि च तुय्ह सामिको ॥

४४१: इमा च ते पोक्खरणी समन्ता, पहूतमल्या [पहूतमाला (सी० स्या०)] बहुपुण्डरीका ।
सुवण्णचुण्णेहि समन्तमोत्थता, न तत्थ पङ्को पणको च विज्जति ॥

४४२: हंसा चिमे दस्सनीया मनोरमा, उदकस्मिमनुपरियन्ति सब्बदा ।
समय्य वग्गूपनदन्ति सब्बे, बिन्दुस्सरा दुन्दुभीनंव घोसो ॥

४४३: ददल्लमाना यससा यस्सिनी, नावाय च त्वं अवलम्ब तिट्ठसि ।
आळारपम्हे हसिते पियंवदे, सब्बङ्गकल्याणि भुसं विरोचसि ॥

४४४: इदं विमानं विरजं समे ठितं, उय्यानवन्तं [उय्यानवनं (क०)] रतिनन्दिवट्ठनं ।
इच्छामहं नारि अनोमदस्सने, तया सह नन्दने इध मोदितु'न्ति ॥

४४५: करोहि कम्मं इध वेदनीयं, चित्तञ्च ते इध निहितं भवतु [नितञ्च होतु (क०), नितञ्च होतु (स्या०)] ।
कत्त्वान कम्मं इध वेदनीयं, एवं ममं लच्छसि कामकामिनि'न्ति ॥

४४६: साधू'ति सो तस्सा पटिस्सुणित्वा, अकासि कम्मं तहिं वेदनीयं ।
कत्त्वान कम्मं तहिं वेदनीयं, उपपज्जि सो माणवो तस्सा सहब्यतन्ति ॥

रथकारपेतिवत्थु ततियं ।

भाणवारं दुतियं निट्ठितं ।

४. भुसपेतवत्थु

४४७: भुसानि एको सालिं पुनापरो, अयञ्च नारी सकमंसलोहितं ।
तुवञ्च गूथं असुचिं अकन्तं [अकन्तिकं (सी० पी०)], परिभुज्जसि किस्स अयं विपाको'ति ॥

४४८: अयं पुरे मातरं हिंसति, अयं पन कूटवाणिजो ।
अयं मंसानि खादित्वा, मुसावादेन वञ्चेति ॥

४४९: अहं मनुस्सेसु मनुस्सभूता, अगारिनी सब्बकुलस्स इस्सरा ।
सन्तेसु परिगुहामि, मा च किञ्चि इतो अदं ॥

४५०: “मुसावादेन छादेमि, ‘नत्थि एतं मम गेहे ।
सचे सन्तं निगुहामि, गूथो मे होतु भोजनं’ ॥

४५१: “तस्स कम्मस्स विपाकेन, मुसावादस्स चूभयं ।
सुगन्धं सालिनो भत्तं, गूथं मे परिवत्तति ॥

४५२: “अवज्झानि च कम्मानि, न हि कम्मं विनस्सति ।
दुग्गन्धं किमिनं [किमिजं (सी०)] मीळं, भुज्जामि च पिवामि चा’ति ॥

भुसपेतवत्थु चतुत्थं ।

५. कुमारपेतवत्थु

४५३: अच्छेरूपं सुगतस्स जाणं, सत्था यथा पुग्गलं ब्याकासि ।
उस्सन्नपुज्जापि भवन्ति हेके, परित्तपुज्जापि भवन्ति हेके ॥

४५४: अयं कुमारो सीवथिकाय छड्डितो, अङ्गुट्टस्सेहेन यापेति रत्तिं ।
न यक्खभूता न सरीसपा [सिरिंसपा (सी० स्या० पी०)] वा, विहेठयेय्युं कतपुज्जं कुमारं ॥

४५५: सुनखापिमस्स पलिहिंसु पादे, धङ्का सिङ्गाला [सिगाला (सी० स्या० पी०)] परिवत्तयन्ति ।
गब्भासयं पक्खिगणा हरन्ति, काका पन अक्खिमलं हरन्ति ॥

४५६: न्नायिमस्स [न इमस्स (स्या०), निमस्स (क०)] रक्खं विदहिंसु केचि, न ओसधं सासपधूपनं वा ।
नक्खत्तयोगम्पि न अग्गहेसुं [न उग्गहेसुं (क०)], न सब्बधज्जानिपि आकिरिंसु ॥

४५७: एतादिसं उत्तमकिच्छपत्तं, रत्ताभतं सीवथिकाय छड्डितं ।
नोनीतपिण्डं पवेधमानं, ससंसयं जीवितसावसेसं ॥

४५८: तमद्दसा देवमनुस्सपूजितो, दिस्वा च तं ब्याकरि भूरिपज्जो ।
“अयं कुमारो नगरस्सिमस्स, अग्गकुलिको भविस्सति भोगतो च” [भोगवा च (स्या० क०)] ॥

४५९: किस्स [किंस (?)] वतं किं पन ब्रह्मचरियं, किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
एतादिसं ब्यसनं पापुणित्वा, तं तादिसं पच्चनुभोस्सतिद्धि’न्ति ॥

४६०: बुद्धपमुखस्स भिक्खुसङ्घस्स, पूजं अकासि जनता उळारं ।
तत्रस्स चित्तस्सहु अज्जथत्तं, वाचं अभासि फरुसं असब्भं ॥

४६१: सो तं वितक्कं पविनोदयित्वा, पीतिं पसादं पटिलद्धा पच्छा ।
तथागतं जेतवने वसन्तं, यागुया उपट्ठासि सत्तरत्तं ॥

४६२तस्स [तं'स (?)] वतं तं पन ब्रह्मचरियं, तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
एतादिसं ब्यसनं पापुणित्वा, तं तादिसं पच्चनुभोस्सतिद्धिं ॥

४६३ठत्वान सो वस्ससतं इधेव, सब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
कायस्स भेदा अभिसम्परायं, सहब्यतं गच्छति वासवस्साति ॥

कुमारपेतवत्थु पञ्चमं ।

६. सेरिणीपेतवत्थु

४६४ःनग्गा दुब्बण्णरूपासि, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिके किसिके, का नु त्वं इध तिट्ठसी'ति ॥

४६५ःअहं भदन्ते पेतीम्हि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता'ति ॥

४६६ःकिं नु कायेन वाचाय, मनसा कुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता'ति ॥

४६७ःअनावटेसु तित्थेसु, विचिनिं अट्ठमासकं ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकासिमत्तनो ॥

४६८ःनदिं उपेमि तसिता, रिक्त्तका परिवत्तति ।
छायं उपेमि उण्हेसु, आतपो परिवत्तति ॥

४६९ःअग्गिवण्णो च मे वातो, डहन्तो उपवायति ।
एतज्ज भन्ते अरहामि, अज्जज्ज पापकं ततो ॥

४७०ःगन्त्वान हत्थिनिं पुरं, वज्जेसि मय्ह मातरं ।
'धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता' ॥

४७१ःअत्थि मे एत्थ निक्खित्तं, अनक्खातज्ज तं मया ।
चत्तारिसतसहस्सानि, पल्लङ्कस्स च हेट्ठतो ॥

४७२ःततो मे दानं ददतु, तस्सा च होतु जीविका ।
दानं दत्वा च मे माता, दक्खिणं अनुदिच्छतु [अनुदिस्सतु (सी० पी०), अन्वादिस्सतु (स्या०)] ।
तदाहं सुखिता हेस्सं, सब्बकामसमिद्धिनी'ति ॥

४७३:‘साधू’ति सो पटिस्सुत्वा, गन्त्वान हत्थिनिं पुरं ।
अवोच तस्सा मातरं —

‘धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका ।

पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता’ ॥

४७४:सा मं तत्थ समादपेसि, () [(गन्त्वान हत्थिनिं पुरं) (स्या० क०)] वज्जेसि मय्ह मातरं ।

‘धीता च ते मया दिट्ठा, दुग्गता यमलोकिका ।

पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता’ ॥

४७५:अत्थि च मे एत्थ निक्खित्तं, अनक्खातञ्च तं मया ।

चत्तारिसतसहस्सानि, पल्लङ्कस्स च हेट्ठतो ॥

४७६:‘ततो मे दानं ददतु, तस्सा च होतु जीविका ।

दानं दत्वा च मे माता, दक्खिणं अनुदिच्छतु () [(ततो तुवं दानं देहि, तस्सा दक्खिणमादिसी) (क०)] ।

‘तदा सा सुखिता हेस्सं, सब्बकामसमिद्धिनी’”ति ॥

४७७:ततो हि सा दानमदा, तस्सा दक्खिणमादिसी ।

पेती च सुखिता आसि, तस्सा चासि सुजीविकाति ॥

सेरिणीपेतवत्थु छट्ठं ।

७. मिगलुहकपेतवत्थु

४७८:‘नरनारिपुरक्खतो युवा, रजनीयेहि कामगुणेहि [कामेहि (क०)] सोभसि ।

दिवसं अनुभोसि कारणं, किमकासि पुरिमाय जातिया’”ति ॥

४७९:‘अहं राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्बजे ।

मिगलुहो पुरे आसिं, लोहितपाणि दारुणो ॥

४८०:‘अविरोधकरेसु पाणिंसु, पुत्थुसत्तेसु पदुड्ढमानसो ।

विचरिं अतिदारुणो सदा [तदा (सी०)], परहिंसाय रतो असञ्जतो ॥

४८१:‘तस्स मे सहायो सुहदयो [सुहदो (सी०)], सद्धो आसि उपासको ।

सोपि [सो हि (स्या०)] मं अनुकम्पन्तो, निवारेसि पुनप्पुनं ॥

४८२:‘‘माकासि पापकं कम्मं, मा तात दुग्गतिं अगा ।

सचे इच्छसि पेच्च सुखं, विरम पाणवधा असंयमा’ ॥

४८३: “तस्साहं वचनं सुत्वा, सुखकामस्स हितानुकम्पिनो ।
नाकासिं सकलानुसासनिं, चिरपापाभिरतो अबुद्धिमा ॥

४८४: “सो मं पुन भूरिसुमेधसो, अनुकम्पाय संयमे निवेसयि ।
‘सचे दिवा हनसि पाणिनो, अथ ते रत्तिं भवतु संयमो’ ॥

४८५: “स्वाहं दिवा हनित्वा पाणिनो, विरतो रत्तिमहोसि सज्जतो ।
रत्ताहं परिचारेमि, दिवा खज्जामि दुग्गतो ॥

४८६: “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, अनुभोमि रत्तिं अमानुसिं ।
दिवा पटिहताव [पटिहता च (क०)] कुक्कुरा, उपधावन्ति समन्ता खादितुं ॥

४८७: “ये च ते सततानुयोगिनो, धुवं पयुत्ता सुगतस्स सासने ।
मज्जामि ते अमतमेव केवलं, अधिगच्छन्ति पदं असङ्घतं” ॥

मिगलुद्दकपेतवत्थु सत्तमं ।

८. दुतियमिगलुद्दकपेतवत्थु

४८८: “कूटागारे च पासादे, पल्लङ्के गोनकत्थते ।
पञ्चङ्गिकेन तुरियेन, रमसि सुप्पवादिते ॥

४८९: “ततो रत्या विवसाने [व्यवसाने (सी०)], सूरियुग्गमनं पति ।
अपविद्धो सुसानस्मिं, बहुदुक्खं निगच्छसि ॥

४९०: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसि” ॥

४९१: “अहं राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्बजे ।
मिगलुद्दो पुरे आसिं, लुद्धो चासिमसज्जतो ॥

४९२: “तस्स मे सहायो सुहदयो, सद्धो आसि उपासको ।
तस्स कुलुपको भिक्खु, आसि गोतमसावको ।
सोपि मं अनुकम्पन्तो, निवारेसि पुनप्पुनं ॥

४९३: “माकासि पापकं कम्मं, मा तात दुग्गतिं अगा ।
सचे इच्छसि पेच्च सुखं, विरम पाणवधा असंयमा’ ॥

४९४: “तस्साहं वचनं सुत्वा, सुखकामस्स हितानुकम्पिनो ।

नाकासिं सकलानुसासनिं, चिरपापाभिरतो अबुद्धिमा ॥

४९५: “सो मं पुन भूरिसुमेधसो, अनुकम्पाय संयमे निवेसयि ।

‘सचे दिवा हनसि पाणिनो, अथ ते रत्तिं भवतु संयमो’ ॥

४९६: “स्वाहं दिवा हनित्वा पाणिनो, विरतो रत्तिमहोसि सञ्जतो ।

रत्ताहं परिचारेमि, दिवा खज्जामि दुग्गतो ॥

४९७: “तस्स कम्मस्स कुसलस्स, अनुभोमि रत्तिं अमानुसिं ।

दिवा पटिहताव कुक्कुरा, उपधावन्ति समन्ता खादितुं ॥

४९८: “ये च ते सततानुयोगिनो, धुवं पयुत्ता [धुवयुत्ता (सी०)] सुगतस्स सासने ।

मज्जामि ते अमतमेव केवलं, अधिगच्छन्ति पदं असङ्कतं” ॥

दुतियमिगलुहकपेतवत्थु अट्टमं ।

९. कूटविनिच्छयिकपेतवत्थु

४९९: “माली किरिटी कायूरी [केयूरी (सी०)], गत्ता ते चन्दनुस्सदा ।

पसन्नमुखवण्णोसि, सूरियवण्णोव सोभसि ॥

५००: “अमानुसा पारिसज्जा, ये तेमे परिचारका ।

दस कज्जासहस्सानि, या तेमा परिचारिका ।

ता [का (क०)] कम्बुकायूरधरा, कज्जनावेळभूसिता ॥

५०१: “महानुभावोसि तुवं, लोमहंसनरूपवा ।

पिट्ठिमंसानि अत्तनो, सामं उक्कच्च [उक्कट्टु (सी०)] खादसि ॥

५०२: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कुटं कतं ।

किस्स कम्मविपाकेन, पिट्ठिमंसानि अत्तनो ।

सामं उक्कच्च खादसी” ॥

५०३: “अत्तनोहं अनत्थाय, जीवलोके अचारिसं ।

पेसुज्जमुसावादेन, निकतिवज्जनाय च ॥

५०४: “तत्थाहं परिसं गन्त्वा, सच्चकाले उपट्ठिते ।

अत्थं धम्मं निराकत्वा [निरंकत्वा (क०) नि + आ + कर + त्वा = निराकत्वा], अधम्ममनुवत्तिसं ॥

५०५: “एवं सो खादतत्तानं, यो होति पिट्ठिमंसिको ।

यथाहं अज्ज खादामि, पिट्ठिमंसानि अत्तनो ॥

५०६: “तयिदं तथा नारद सामं दिट्ठं, अनुकम्पका ये कुसला वदेय्युं ।
मा पेसुणं मा च मुसा अभाणि, मा खोसि पिट्ठिमंसिको तुव’न्ति ॥

कूटविनिच्छयिकपेतवत्थु नवमं ।

१०. धातुविवण्णपेतवत्थु

५०७: “अन्तलिक्खस्मिं तिट्ठन्तो, दुग्गन्धो पूति वायसि ।
मुखञ्च ते किमयो पूतिगन्धं, खादन्ति किं कम्ममकासि पुब्बे ॥

५०८: “ततो सत्थं गहेत्वान, ओक्कन्तन्ति पुनप्पुनं ।
खारेण परिप्फोसित्वा, ओक्कन्तन्ति पुनप्पुनं ॥

५०९: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसी’ति ॥

५१०: “अहं राजगहे रम्मे, रमणीये गिरिब्बजे ।
इस्सरो धनधज्जस्स, सुपहूतस्स मारिस ॥

५११: “तस्सायं मे भरिया च, धीता च सुणिसा च मे ।
ता मालं उप्पलज्जापि, पच्चग्घञ्च विलेपनं ।
थूपं हरन्तियो वारेसिं, तं पापं पकतं मया ॥

५१२: “छळासीतिसहस्सानि, मयं पच्चत्तवेदना ।
थूपपूजं विवण्णेत्वा, पच्चाम निरये भुसं ॥

५१३: “ये च खो थूपपूजाय, वत्तन्ते अरहतो महे ।
आदीनवं पकासेन्ति, विवेचयेथ [विवेचयथ (सी०)] ने ततो ॥

५१४: “इमा च पस्स आयन्तियो, मालधारी अलङ्कता ।
मालाविपाकंनुभोन्तियो [अनुभवन्ति (सी० पी०)], समिद्धा च ता [समिद्धा ता (सी० स्या०)] यसस्सिनियो ॥

५१५: “तञ्च दिस्वान अच्छेरं, अब्भुतं लोमहंसनं ।
नमो करोन्ति सप्पज्जा, वन्दन्ति तं महामुनिं ॥

५१६: “सोहं नून इतो गन्त्वा, योनिं लद्धान मानुसिं ।

थूपपूजं करिस्सामि, अप्पमतो पुनप्पुन”न्ति ॥

धातुविवण्णपेतवत्थु दसमं ।

चूळवग्गो ततियो निट्ठितो ।

तस्सुद्धानं —

अभिज्जमानो कुण्डियो [कोण्डज्जो (सब्बत्थ)], रथकारी भुसेन च ।

कुमारो गणिका चेव, द्वे लुद्धा पिट्ठिपूजना ।

वग्गो तेन पवुच्चतीति ॥

४. महावग्गो

१. अम्बसक्करपेतवत्थु

५१७ वेसाली नाम नगरत्थि वज्जीनं, तत्थ अहु लिच्छवि अम्बसक्करो [अम्बसक्खरो (सी० स्या०), अप्पसक्करो (क०)] ।

दिस्वान पेतं नगरस्स बाहिरं, तत्थेव पुच्छित्थ तं कारणत्थिको ॥

५१८: “सेय्या निसज्जा नयिमस्स अत्थि, अभिक्कमो नत्थि पटिक्कमो च ।

असितपीतखायितवत्थभोगा, परिचारिका [परिचारणा (सी० पी०)] सापि इमस्स नत्थि ॥

५१९: “ये जातका दिट्ठसुता सुहज्जा, अनुकम्पका यस्स अहेसुं पुब्बे ।

दट्ठम्पि ते दानि न तं लभन्ति, विराजितत्तो [विराधितत्तो (सी० पी०)] हि जनेन तेन ॥

५२०: “न ओग्गतत्तस्स भवन्ति मित्ता, जहन्ति मित्ता विकलं विदित्वा ।

अत्थञ्च दिस्वा परिवारयन्ति, बहू मित्ता उग्गतत्तस्स होन्ति ॥

५२१: “निहीनत्तो सब्बभोगेहि किच्छो, सम्मक्खितो सम्परिभिन्नगतो ।

उस्सावबिन्दूव पलिम्पमानो, अज्ज सुवे जीवितस्सूपरोधो ॥

५२२: “एतादिसं उत्तमकिच्छप्पत्तं, उतासितं पुचिमन्दस्स सूले ।

‘अथ त्वं केन वण्णेन वदेसि यक्ख, जीव भो जीवितमेव सेय्यो’”ति ॥

५२३: “सालोहितो एस अहोसि मय्हं, अहं सरामि पुरिमाय जातिया ।

दिस्वा च मे कारुज्जमहोसि राज, मा पापधम्मो निरयं पतायं [पति + अयं = पतायं] ॥

- ५२४: “इतो चुतो लिच्छवि एस पोसो, सत्तुस्सदं निरयं घोररूपं ।
उपपज्जति दुक्कटकम्मकारी, महाभितापं कटुकं भयानकं ॥
- ५२५: “अनेकभागेन गुणेन सेय्यो, अयमेव सूलो निरयेन तेन ।
एकन्तदुक्खं कटुकं भयानकं, एकन्ततिब्बं निरयं पतायं [पते + अयं = पतायं] ॥
- ५२६: “इदञ्च सुत्वा वचनं ममेसो, दुक्खूपनीतो विजहेय्य पाणं ।
तस्मा अहं सन्तिके न भणामि, मा मे कतो जीवितस्सूपरोधो” ॥
- ५२७: “अज्जातो एसो [अज्झितो एस (क०)] पुरिसस्स अत्थो, अज्जम्पि इच्छामसे पुच्छितुं तुवं ।
ओकासकम्मं सचे नो करोसि, पुच्छाम तं नो न च कुज्झितब्ब”न्ति ॥
- ५२८: “अद्धा पटिज्जा मे तदा अहु [पटिज्जातमेतं तदाहु (क०), पटिज्जा न मेते तदा अहु (?)], नाचिक्खना
अप्पसन्नस्स होति ।
अकामा सद्देय्यवचोति कत्वा, पुच्छस्सु मं कामं यथा विसय्ह”न्ति [विसयं (क०)] ॥
- ५२९: “यं किञ्चहं चक्खुना पस्सिस्सामि [पस्सामि (क०)], सब्बम्पि ताहं अभिसद्वहेय्यं ।
दिस्वाव तं नोपि चे सद्वहेय्यं, करेय्यासि [करोहि (कत्थचि)] मे यक्ख नियस्सकम्म”न्ति ॥
- ५३०: “सच्चप्पटिज्जा तव मेसा होतु, सुत्वान धम्मं लभ सुप्पसादं ।
अज्जत्थिको नो च पदुट्ठचित्तो, यं ते सुतं असुतज्जापि धम्मं ।
सब्बम्पि अक्खिस्सं [सब्बं आचिक्खिस्सं (सी०)] यथा पजानन्ति ॥
- ५३१: “सेतेन अस्सेन अलङ्कतेन, उपयासि सूलावुतकस्स सन्तिके ।
यानं इदं अब्भुतं दस्सनेय्यं, किस्सेतं कम्मस्स अयं विपाको”ति ॥
- ५३२: “वेसालिया नगरस्स [तस्स नगरस्स (सी० स्या० पी०)] मज्झे, चिक्खल्लमग्गे नरकं अहोसि ।
गोसीसमेकाहं पसन्नचित्तो, सेतं [सेतुं (स्या० क०)] गहेत्वा नरकस्मिं निक्खिपिं ॥
- ५३३: “एतस्मिं पादानि पतिट्ठपेत्वा, मयञ्च अज्जे च अतिक्कमिम्हा ।
यानं इदं अब्भुतं दस्सनेय्यं, तस्सेव कम्मस्स अयं विपाको”ति ॥
- ५३४: “वण्णो च ते सब्बदिसा पभासति, गन्धो च ते सब्बदिसा पवायति ।
यक्खिद्धिपत्तोसि महानुभावो, नग्गो चासि किस्स अयं विपाको”ति ॥
- ५३५: “अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो, सण्हाहि वाचाहि जनं उपेमि ।
तस्सेव कम्मस्स अयं विपाको, दिब्बो मे वण्णो सततं पभासति ॥

५३६: “यसञ्च कित्तिञ्च धम्मे ठितानं, दिस्वान मन्तेमि [दिस्वा समन्तेमि (क०)] पसन्नचित्तो ।
तस्सेव कम्मस्स अयं विपाको, दिब्बो मे गन्धो सततं पवायति ॥

५३७: “सहायानं तित्थस्मिं न्हायन्तानं, थले गहेत्वा निदहिस्स दुस्सं ।
खिड्डुत्थिको नो च पदुडुचित्तो, तेनम्हि नग्गो कसिरा च वुत्ती”ति ॥

५३८: “यो कीळमानो पकरोति पापं, तस्सेदिसं कम्मविपाकमाहु ।
अकीळमानो पन यो करोति, किं तस्स कम्मस्स विपाकमाहु”ति ॥

५३९: “ये दुडुसङ्कप्पमना मनुस्सा, कायेन वाचाय च सङ्किलिद्धा ।
कायस्स भेदा अभिसम्परायं, असंसयं ते निरयं उपेन्ति ॥

५४०: “अपरे पन सुगतिमासमाना, दाने रता सङ्गहितत्तभावा ।
कायस्स भेदा अभिसम्परायं, असंसयं ते सुगतिं उपेन्ती”ति ॥

५४१: “तं किन्ति जानेय्यमहं अवेच्च, कल्याणपापस्स अयं विपाको ।
किं वाहं दिस्वा अभिसद्दहेय्यं, को वापि मं सद्दहापेय्य एत”न्ति ॥

५४२: “दिस्वा च सुत्वा अभिसद्दहस्सु, कल्याणपापस्स अयं विपाको ।
कल्याणपापे उभये असन्ते, सिया नु सत्ता सुगता दुग्गता वा ॥

५४३: “नो चेत्थ कम्मानि करेय्युं मच्चा, कल्याणपापानि मनुस्सलोके ।
नाहेसुं सत्ता सुगता दुग्गता वा, हीना पणीता च मनुस्सलोके ॥

५४४: “यस्मा च कम्मानि करोन्ति मच्चा, कल्याणपापानि मनुस्सलोके ।
तस्मा हि सत्ता सुगता दुग्गता वा, हीना पणीता च मनुस्सलोके ॥

५४५: “द्वयज्ज कम्मानं विपाकमाहु, सुखस्स दुक्खस्स च वेदनीयं ।
ता देवतायो परिचारयन्ति, पच्चन्ति बाला द्वयतं अपस्सिनो ॥

५४६: “न मत्थि कम्मानि सयंकतानि, दत्वापि मे नत्थि यो [सो (सब्बत्थ)] आदिसेय्य ।
अच्छादनं सयनमथन्नपानं, तेनम्हि नग्गो कसिरा च वुत्ती”ति ॥

५४७: “सिया नु खो कारणं किञ्चि यक्ख, अच्छादनं येन तुवं लभेथ ।
आचिक्ख मे त्वं यदत्थि हेतु, सद्भायिकं [सद्भायितं (सी० पी०)] हेतुवचो सुणोमा”ति ॥

५४८: “कप्पितको [कप्पिनको (सी०)] नाम इधत्थि भिक्खु, झायी सुसीलो अरहा विमुत्तो ।
गुत्तिन्द्रियो संवुत्तपातिमोक्खो, सीतिभूतो उत्तमदिट्ठिपत्तो ॥

- ५४९:“सखिलो वदञ्जू सुवचो सुमुखो, स्वागमो सुप्पटिमुत्तको च ।
पुञ्जस्स खेतं अरणविहारी, देवमनुस्सानञ्च दक्खिण्यो ॥
- ५५०:“सन्तो विधूमो अनीघो निरासो, मुत्तो विसल्लो अममो अवङ्को ।
निरूपधी सब्बपञ्चखीणो, तिस्सो विज्जा अनुप्पत्तो जुतिमा ॥
- ५५१:“अप्पज्जातो दिस्वापि न च सुजानो, मुनीति नं वज्जिसु वोहरन्ति ।
जानन्ति तं यक्खभूता अनेजं, कल्याणधम्मं विचरन्तं लोके ॥
- ५५२:“तस्स तुवं एकयुगं दुवे वा, ममुद्दिसित्वान सचे ददेथ ।
पटिगहीतानि च तानि अस्सु, ममञ्च पस्सेथ सन्नद्धदुस्स”न्ति ॥
- ५५३:“कस्मिं पदेसे समणं वसन्तं, गन्त्वान पस्सेमु मयं इदानि ।
यो मज्ज [स मज्ज (सी०)] कङ्कं विचिकिच्छित्तञ्च, दिट्ठीविसूकानि विनोदयेय्या”ति ॥
- ५५४:“एसो निसिन्नो कपिनच्चनायं, परिवारितो देवताहि बहूहि ।
धम्मिं कथं भासति सच्चनामो, सकस्मिमाचेरके अप्पमत्तो”ति ॥
- ५५५:“तथाहं [यथाहं (क०)] कस्सामि गन्त्वा इदानि, अच्छादयिस्सं समणं युगेन ।
पटिगहीतानि च तानि अस्सु, तुवञ्च पस्सेमु सन्नद्धदुस्स”न्ति ॥
- ५५६:“मा अक्खणे पब्बजितं उपागमि, साधु वो लिच्छवि नेस धम्मो ।
ततो च काले उपसङ्कमित्वा, तत्थेव पस्साहि रहो निसिन्न”न्ति ॥
- ५५७:“तथाति वत्वा अगमासि तत्थ, परिवारितो दासगणेन लिच्छवि ।
सो तं नगरं उपसङ्कमित्वा, वासूपगच्छित्थ सके निवेसने ॥
- ५५८:“ततो च काले गिहिकिच्चानि कत्वा, न्हत्वा पिवित्वा च खणं लभित्वा ।
विचेय्य पेळातो च युगानि अट्ठ, गाहापयी दासगणेन लिच्छवि ॥
- ५५९:“सो तं पदेसं उपसङ्कमित्वा, तं अदस समणं सन्तचित्तं ।
पटिक्कन्तं गोचरतो निवत्तं, सीतिभूतं रुक्खमूले निसिन्नं ॥
- ५६०:“तमेनमवोच उपसङ्कमित्वा, अप्पाबाधं फासुविहारञ्च पुच्छि ।
“वेसालियं लिच्छविहं भदन्ते, जानन्ति मं लिच्छवि अम्बसक्करो ॥
- ५६१:“इमानि मे अट्ठ युगा सुभानि [युगानि भन्ते (स्या० क०)], पटिगण्ह भन्ते पददामि तुय्हं ।
तेनेव अत्थेन इधागतोस्मि, यथा अहं अत्तमनो भवेय्य”न्ति ॥

५६२:“दूरतोव समणब्राह्मणा च, निवेसनं ते परिवज्जयन्ति ।

पत्तानि भिज्जन्ति च ते [भिज्जन्ति तव (स्या० क०)] निवेसने, सङ्घाटियो चापि विदालयन्ति [विपाटयन्ति (सी०), विपातयन्ति (क०)] ॥

५६३:“अथापरे पादकुठारिकाहि, अवंसिरा समणा पातयन्ति ।

एतादिसं पब्बजिता विहेसं, तया कतं समणा पापुणन्ति ॥

५६४:“तिणेन तेलम्पि न त्वं अदासि, मूळहस्स मग्गम्पि न पावदासि ।

अन्धस्स दण्डं सयमादियासि, एतादिसो कदरियो असंवुतो तुवं ।

अथ त्वं केन वण्णेन किमेव दिस्वा,

अम्हेहि सह संविभागं करोसी”ति ॥

५६५:“पच्चेमि भन्ते यं त्वं वदेसि, विहेसयिं समणे ब्राह्मणे च ।

खिड्डुत्थिको नो च पदुडुचित्तो, एतम्पि मे दुक्कटमेव भन्ते ॥

५६६:“खिड्डाय यक्खो पसवित्वा पापं, वेदेति दुक्खं असमत्तभोगी ।

दहरो युवा नग्ननियस्स भागी, किं सु ततो दुक्खतरस्स होति ॥

५६७:“तं दिस्वा संवेगमलत्थं भन्ते, तप्पच्चया वापि [तप्पच्चया ताहं (सी०), तप्पच्चया चाहं (पी०)] ददामि दानं ।

पटिगण्ह भन्ते वत्थयुगानि अट्ठ, यक्खस्सिमा गच्छन्तु दक्खिणायो”ति ॥

५६८:“अद्धा हि दानं बहुधा पसत्थं, ददतो च ते अक्खयधम्ममत्थु ।

पटिगण्हामि ते वत्थयुगानि अट्ठ, यक्खस्सिमा गच्छन्तु दक्खिणायो”ति ॥

५६९:ततो हि सो आचमयित्वा लिच्छवि, थेरस्स दत्त्वान युगानि अट्ठ ।

“पटिगगहितानि च तानि अस्सु, यक्खञ्च पस्सेथ सन्नद्धदुस्सं” ॥

५७०:तमद्दसा चन्दनसारलित्तं, आजञ्जमारूळहमुळारवणं ।

अलङ्कतं साधुनिवत्थदुस्सं, परिवारितं यक्खमहिद्धिपत्तं ॥

५७१:सो तं दिस्वा अत्तमना उदग्गो, पहडुचित्तो च सुभग्गरूपो ।

कम्मञ्च दिस्वान महाविपाकं, सन्दिट्ठिकं चक्खुना सच्छिकत्वा ॥

५७२:तमेनमवोच उपसङ्गमित्वा, “दस्सामि दानं समणब्राह्मणानं ।

न चापि मे किञ्चि अदेय्यमत्थि, तुवञ्च मे यक्ख बहूपकारो”ति ॥

५७३:“तुवञ्च मे लिच्छवि एकदेसं, अदासि दानानि अमोघमेतं ।

स्वाहं करिस्सामि तयाव सक्खिं, अमानुसो मानुसकेन सद्धि”न्ति ॥

- ५७४: गती च बन्धू च परायणञ्च [परायणञ्च (स्या० क०)], मित्तो ममासि अथ देवता मे [देवतासि (सी० स्या०)] ।
याचामि तं [याचामहं (सी०)] पञ्जलिको भवित्वा, इच्छामि तं यक्ख पुनापि दट्ठु”न्ति ॥
- ५७५: सचे तुवं अस्सद्धो भविस्ससि, कदरियरूपो विप्पटिपन्नचित्तो ।
त्वं नेव मं लच्छसि [तेनेव मं न लच्छसी (सी०), तेनेव मं लिच्छवि (स्या०), तेनेव मं लच्छसि (क०)] दस्सनाय,
दिस्वा च तं नोपि च आलपिस्सं ॥
- ५७६: सचे पन त्वं भविस्ससि धम्मगारवो, दाने रतो सङ्गहितत्तभावो ।
ओपानभूतो समणब्राह्मणानं, एवं ममं लच्छसि दस्सनाय ॥
- ५७७: दिस्वा च तं आलपिस्सं भदन्ते, इमञ्च सूलतो लहुं पमुञ्च ।
यतो निदानं अकरिम्ह सक्खिं, मज्जामि सूलावुतकस्स कारणा ॥
- ५७८: ते अज्जमज्जं अकरिम्ह सक्खिं, अयञ्च सूलतो [सूलावुतो (सी० स्या०)] लहुं पमुत्तो ।
सक्कच्च धम्मानि समाचरन्तो, मुच्चेय्य सो निरया च तम्हा ।
कम्मं सिया अज्जत्र वेदनीयं ॥
- ५७९: कप्पितकञ्च उपसङ्कमित्वा, तेनेव [तेन (स्या० क०)] सह संविभजित्वा काले ।
सयं मुखेनूपनिसज्ज पुच्छ, सो ते अक्खिस्सति एतमत्थं ॥
- ५८०: तमेव भिक्खुं उपसङ्कमित्वा, पुच्छस्सु अज्जत्थिको नो च पदुट्ठचित्तो ।
सो ते सुतं असुतञ्चापि धम्मं,
सब्बम्पि अक्खिस्सति यथा पजान”न्ति ॥
- ५८१: सो तत्थ रहस्सं समुल्लपित्वा, सक्खिं करित्वान अमानुसेन ।
पक्कामि सो लिच्छवीनं सकासं, अथ ब्रवि परिसं सन्निसिन्नं ॥
- ५८२: सुणन्तु भोन्तो मम एकवाक्यं, वरं वरिस्सं लभिस्सामि अत्थं ।
सूलावुतो पुरिसो लुद्धकम्मो, पणीहितदण्डो [पणीतनण्डो (क०)] अनुसत्तरूपो [अनुपक्करूपो (क०)] ॥
- ५८३: एत्तावता वीसतिरत्तिमत्ता, यतो आवुतो नेव जीवति न मतो ।
ताहं मोचयिस्सामि दानि, यथामतिं अनुजानातु सङ्घो”ति ॥
- ५८४: एतञ्च अज्जञ्च लहुं पमुञ्च, को तं वदेथ [वदेथाति (क०), वदेथ च (स्या०)] तथा करोन्तं ।
यथा पजानासि तथा करोहि, यथामतिं अनुजानाति सङ्घो”ति ॥
- ५८५: सो तं पदेसं उपसङ्कमित्वा, सूलावुतं मोचयि खिप्पमेव ।
”मा भायि सम्मा”ति च तं अवोच, तिकिच्छकानञ्च उपट्ठपेसि ॥

५८६: “कप्पितकञ्च उपसङ्गमित्वा, तेनेव सह [तेन समं (सी०), तेन सह (स्या० क०)] संविभजित्वा काले ।
सयं मुखेनूपनिसज्ज लिच्छवि, तथेव पुच्छित्थं नं कारणत्थिको ॥

५८७: “सूलावुतो पुरिसो लुहकम्मो, पणीतदण्डो अनुसत्तरूपो ।
एत्तावता वीसतिरत्तिमत्ता, यतो आवुतो नेव जीवति न मतो ॥

५८८: “सो मोचितो गन्त्वा मया इदानि, एतस्स यक्खस्स वचो हि भन्ते ।
सिया नु खो कारणं किञ्चिदेव, येन सो निरयं नो वजेय्य ॥

५८९: “आचिक्ख भन्ते यदि अत्थि हेतु, सद्भाविकं हेतुवचो सुणोम ।
न तेसं कम्मनं विनासमत्थि, अवेदयित्वा इध व्यन्तिभावो”ति ॥

५९०: “सचे स धम्मनि समाचरेय्य, सक्कच्च रत्तिन्दिवमप्पमत्तो ।
मुच्चेय्य सो निरया च तम्हा, कम्मं सिया अज्जत्र वेदनीय”न्ति ॥

५९१: “अज्जातो [जातोहि (क०)] एसो पुरिसस्स अत्थो, ममप्पि दानि अनुकम्प भन्ते ।
अनुसास मं ओवद भूरिपज्ज, यथा अहं नो निरयं वजेय्य”न्ति ॥

५९२: “अज्जेव बुद्धं सरणं उपेहि, धम्मञ्च सङ्गञ्च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पज्ज, अखण्डफुल्लानि समादियस्सु ॥

५९३: “पाणातिपाता विरमस्सु खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा च मुसा अभाणी, सकेन दारेन च होहि तुट्ठो ।
इमञ्च अरियं [इमञ्च (स्या०)] अट्ठङ्गवरेनुपेतं, समादियाहि कुसलं सुखुद्रयं ॥

५९४: “चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अन्नं पानं खादनीयं, वत्थसेनासनानि च ।
ददाहि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा [सदा पुज्जं पवट्ठति (स्या० क०)] ॥

५९५: “भिक्षूपि सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ।
तप्पेहि अन्नपानेन, सदा पुज्जं पवट्ठति ॥

५९६: “एवञ्च धम्मनि [कम्मनि (सी० स्या०)] समाचरन्तो, सक्कच्च रत्तिन्दिवमप्पमत्तो ।
मुञ्च तुवं [मुच्चेय्य सो त्वं (क०)] निरया च तम्हा, कम्मं सिया अज्जत्र वेदनीय”न्ति ॥

५९७: “अज्जेव बुद्धं सरणं उपेमि, धम्मञ्च सङ्गञ्च पसन्नचित्तो ।
तथेव सिक्खाय पदानि पज्ज, अखण्डफुल्लानि समादियामि ॥

५९८:“पाणातिपाता विरमामि खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयामि ।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि, सकेन दारेन च होमि तुट्ठो ।
इमच्च अरियं अट्ठङ्गवरेनुपेतं, समादियामि कुसलं सुखुद्रयं ॥

५९९:“चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अन्नं पानं खादनीयं, वत्थसेनासनानि च ॥

६००:“भिक्षू च सीलसम्पन्ने, वीतरागे बहुस्सुते ।
ददामि न विकम्पामि [विकम्पामि (सी० स्या०)], बुद्धानं सासने रतो”ति ॥

६०१.एतादिसा लिच्छवि अम्बसक्करो, वेसालियं अज्जतरो उपासको ।
सद्धो मुदू कारकरो च भिक्षु, सङ्गञ्च सक्कच्च तदा उपट्ठहि ॥

६०२.सूलावुतो च अरोगो हुत्वा, सेरी सुखी पब्बज्जं उपागमि [पब्बज्जमुपगच्छि (क०)] ।
भिक्षुञ्च आगम्म कप्पितकुत्तमं, उभोपि सामज्जफलानि अज्झगुं ॥

६०३.एतादिसा सप्पुरिसान सेवना, महप्फला होति सतं विजानतं ।
सूलावुतो अगगफलं अफस्सयि [फुस्सयि (स्या० क०)], फलं कनिट्ठं पन अम्बसक्करो”ति ॥

अम्बसक्करपेतवत्थु पठमं ।

२. सेरीसकपेतवत्थु

६०४[वि० व० १२२८] सुणोथ यक्खस्स वाणिजान च, समागमो यत्थ तदा अहोसि ।
यथा कथं इतरितरेन चापि, सुभासितं तच्च सुणाथ सब्बे ॥

६०५.यो सो अहु राजा पायासि नाम [नामो (सी०)], भुम्मानं सहव्यगतो यसस्सी ।
सो मोदमानोव सके विमाने, अमानुसो मानुसे अज्झभासीति ॥

६०६:“वङ्के अरज्जे अमनुस्सट्ठाने, कन्तारे अप्पोदके अप्पभक्खे ।
सुदुग्गमे वण्णुपथस्स मज्झे, वङ्कंभया नट्टमना मनुस्सा ॥

६०७:“नयिध फला मूलमया च सन्ति, उपादानं नत्थि कुतोध भक्खो [भिक्षो (क०)] ।
अज्जत्र पंसूहि च वालुकाहि च, तताहि उण्हाहि च दारुणाहि च ॥

६०८:“उज्जङ्गलं तत्तमिवं कपालं, अनायसं परलोकेन तुल्यं ।
लुट्ठानमावासमिदं पुराणं, भूमिप्पदेसो अभिसत्तरूपो ॥

६०९. “अथ तुम्हे केन वण्णेन, किमासमाना इमं पदेसं हि ।
अनुपविट्ठा सहसा समच्च, लोभा भया अथ वा सम्पमूळ्हा”ति ॥
६१०. “मगधेसु अङ्गेसु च सत्थवाहा, आरोपयित्वा पणियं पुथुत्तं ।
ते यामसे सिन्धुसोवीरभूमिं, धनत्थिका उदयं पत्थयाना ॥
६११. “दिवा पिपासं नधिवासयन्ता, योग्गानुकम्पञ्च समेक्खमाना ।
एतेन वेगेन आयाम सब्बे, रत्तिं मग्गं पटिपन्ना विकाले ॥
६१२. “ते दुप्पयाता अपरद्धमग्गा, अन्धाकुला विप्पनट्ठा अरञ्जे ।
सुदुग्गमे वण्णुपथस्स मज्झे, दिसं न जानाम पमूळ्हचित्ता ॥
६१३. “इदञ्च दिस्वान अदिट्ठपुब्बं, विमानसेट्ठञ्च तवञ्च यक्ख ।
तत्तुत्तिरिं जीवितमासमाना, दिस्वा पतीता सुमना उदग्गा”ति ॥
६१४. “पारं समुद्दस्स इमञ्च वण्णुं, वेत्ताचरं [वेत्तं परं (स्या०), वेत्ताचारं (क०)] सङ्कुपथञ्च मग्गं ।
नदियो पन पब्बतानञ्च दुग्गा, पुथुद्दिसा गच्छथ भोगहेतु ॥
६१५. “पक्खन्दियान विजितं परेसं, वेरज्जके मानुसे पेक्खमाना ।
यं वो सुतं वा अथ वापि दिट्ठं, अच्छेरकं तं वो सुणोम ताता”ति ॥
६१६. “इतोपि अच्छेरतरं कुमार, न नो सुतं वा अथ वापि दिट्ठं ।
अतीतमानुस्सकमेव सब्बं, दिस्वा न तप्पाम अनोमवण्णं ॥
६१७. “वेहायसं पोक्खरञ्जो सवन्ति, पहूतमल्या [पहूतमाल्या (स्या०)] बहुपुण्डरीका ।
दुमा चिमे निच्चफलूपपन्ना, अतीव गन्धा सुरभिं पवायन्ति ॥
६१८. “वेळूरियथम्भा सतमुस्सितासे, सिलापवाळस्स च आयतंसा ।
मसारगल्ला सहलोहितङ्गा, थम्भा इमे जोतिरसामयासे ॥
६१९. “सहस्सथम्भं अतुलानुभावं, तेसूपरि साधुमिदं विमानं ।
रतनन्तरं कञ्चनवेदिमिस्सं, तपनीयपट्टेहि च साधुछन्नं ॥
६२०. “जम्बोनदुत्तत्तमिदं सुमट्ठो, पासादसोपाणफलूपपन्नो ।
दळ्हो च वग्गु च सुसङ्गतो च [वग्गु सुमुखो सुसङ्गतो (सी०)], अतीव निज्झानखमो मनुज्जो ॥
६२१. “रतनन्तरस्मिं बहुअन्नपानं, परिवारितो अच्छरासङ्गणेन ।
मुरजआलम्बरतूरियघुट्ठो, अभिवन्दितोसि थुतिवन्दनाय ॥

६२२. “सो मोदसि नारिगणप्पबोधनो, विमानपासादवरे मनोरमे ।
अचिन्तियो सब्बगुणूपपन्नो, राजा यथा वेस्सवणो नळिन्या [नळिञ्जं (क०)] ॥
६२३. “देवो नु आसि उदवासि यक्खो, उदाहु देविन्दो मनुस्सभूतो ।
पुच्छन्ति तं वाणिजा सत्थवाहा, आचिक्ख को नाम तुवंसि यक्खो”ति ॥
६२४. “सेरीसको नाम अहम्हि यक्खो, कन्तारियो वण्णुपथम्हि गुत्तो ।
इमं पदेसं अभिपालयामि, वचनकरो वेस्सवणस्स रज्जो”ति ॥
६२५. “अधिच्चलद्धं परिणामजं ते, सयं कतं उदाहु देवेहि दिन्नं ।
पुच्छन्ति तं वाणिजा सत्थवाहा, कथं तया लद्धमिदं मनुज्ज”न्ति ॥
६२६. “नाधिच्चलद्धं न परिणामजं मे, न सयं कतं न हि देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि, पुज्जेहि मे लद्धमिदं मनुज्ज”न्ति ॥
६२७. “किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं, किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
पुच्छन्ति तं वाणिजा सत्थवाहा, कथं तया लद्धमिदं विमान”न्ति ॥
६२८. “ममं पायासीति अहु समज्जा, रज्जं यदा कारयिं कोसलानं ।
नत्थिकदिट्ठि कदरियो पापधम्मो, उच्छेदवादी च तदा अहोसिं ॥
६२९. “समणो च खो आसि कुमारकस्सपो, बहुस्सुतो चित्तकथी उळारो ।
सो मे तदा धम्मकथं अभासि, दिट्ठिविसूकानि विनोदयी मे ॥
६३०. “ताहं तस्स धम्मकथं सुणित्वा, उपासकत्तं पटिदेवयिस्सं ।
पाणातिपाता विरतो अहोसिं, लोके अदिन्नं परिवज्जयिस्सं ।
अमज्जपो नो च मुसा अभाणिं, सकेन दारेन च अहोसि तुट्ठो ॥
६३१. “तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं, तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
तेहेव कम्मेहि अपापकेहि, पुज्जेहि मे लद्धमिदं विमान”न्ति ॥
६३२. “सच्चं किराहंसु नरा सपज्जा, अनज्जथा वचनं पण्डितानं ।
यहिं यहिं गच्छति पुज्जकम्मो, तहिं तहिं मोदति कामकामी ॥
६३३. “यहिं यहिं सोकपरिद्वो च, वधो च बन्धो च परिविकलेसो ।
तहिं तहिं गच्छति पापकम्मो, न मुच्चति दुग्गतिया कदाची”ति ॥
६३४. “सम्मूळहरूपोव जनो अहोसि, अस्मिं मुहुत्ते कललीकतोव ।

जनस्सिमस्स तुहञ्च कुमार, अप्पच्चयो केन नु खो अहोसी”ति ॥

६३५: “इमे च सिरीसवना [इमे सिरीसूपवना च (सी०), इमेपि सिरीसवना च (पी० क०)] ताता, दिब्बा गन्धा सुरभी सम्पवन्ति ।

ते सम्पवायन्ति इमं विमानं, दिवा च रत्तो च तमं निहन्त्वा ॥

६३६: “इमेसञ्च खो वस्ससतच्चयेन, सिपाटिका फलति एकमेका ।

मानुस्सकं वस्ससतं अतीतं, यदग्गे कायम्हि इधूपपन्नो ॥

६३७: “दिस्वानहं वस्ससतानि पञ्च, अस्मिं विमाने ठत्त्वान ताता ।

आयुक्खया पुञ्जक्खया चविस्सं, तेनेव सोकेन पमुच्छितोस्मी”ति ॥

६३८: “कथं नु सोचेय्य तथाविधो सो, लद्धा विमानं अतुलं चिराय ।

ये चापि खो इत्तरमुपपन्ना, ते नून सोचेय्यं परित्तपुञ्जा”ति ॥

६३९: “अनुच्छविं ओवदियञ्च मे तं, यं मं तुम्हे पेय्यवाचं वदेथ ।

तुम्हे च खो ताता मयानुगुत्ता, येनिच्छकं तेन पलेथ सोत्थि”न्ति ॥

६४०: “गन्त्वा मयं सिन्धुसोवीरभूमिं, धन्नत्थिका उद्वयं पत्थयाना ।

यथापयोगा परिपुण्णचागा, काहाम सेरीसमहं उळार”न्ति ॥

६४१: “मा चेव सेरीसमहं अकत्थ, सब्बञ्च वो भविस्सति यं वदेथ ।

पापानि कम्मनि विवज्जयाथ, धम्मानुयोगञ्च अधिट्ठहाथ ॥

६४२: “उपासको अत्थि इमम्हि सङ्के, बहुस्सुतो सीलवतूपपन्नो ।

सद्धो च चागी च सुपेसलो च, विचक्खणो सन्तुसितो मुतीमा ॥

६४३: “सज्जानमानो न मुसा भण्येय्य, परूपघाताय च चेतयेय्य ।

वेभूतिकं पेसुणं नो करेय्य, सण्हञ्च वाचं सखिलं भण्येय्य ॥

६४४: “सगारवो सप्पटिस्सो विनीतो, अपापको अधिसीले विसुद्धो ।

सो मातरं पितरञ्चापि जन्तु, धम्मेन पोसेति अरियवुत्ति ॥

६४५: “मज्जे सो मातापितूनं कारणा, भोगानि परियेसति न अत्तहेतु ।

मातापितूनञ्च यो अच्चयेन, नेक्खम्मपोणो चरिस्सति ब्रह्मचरियं ॥

६४६: “उजू अवङ्को असठो अमायो, न लेसकप्पेन च वोहरेय्य ।

सो तादिसो सुकतकम्मकारी, धम्मे ठितो किन्ति लभेथ दुक्खं ॥

६४७:“तं कारणा पातुकतोहि अत्तना, तस्मा धम्मं पस्सथ वाणिजासे ।
अज्जत्र तेनिह भस्मी [भस्मि (स्या०), भस्म (क०)] भवेथ, अन्धाकुला विप्पनट्ठा अरज्जे ।
तं खिप्पमानेन लहुं परेन, सुखो हवे सप्पुरिसेन सङ्गमो”ति ॥

६४८:“किं नाम सो किञ्च करोति कम्मं, किं नामधेय्यं किं पन तस्स गोत्तं ।
मयम्पि नं दट्ठुकामम्ह यक्ख, यस्सानुकम्पाय इधागतोसि ।
लाभा हि तस्स यस्स तुवं पिहेसी”ति ॥

६४९:“यो कप्पको सम्भवनामधेय्यो, उपासको कोच्छफलूपजीवी ।
जानाथ नं तुम्हाकं पेसियो सो, मा खो नं हीळित्थ सुपेसलो सो”ति ॥

६५०:“जानामसे यं त्वं पवदेसि यक्ख, न खो नं जानाम स एदिसोति ।
मयम्पि नं पूजयिस्साम यक्ख, सुत्वान तुहं वचनं उळार”न्ति ॥

६५१:“ये केचि इमस्मिं सत्थे मनुस्सा, दहरा महन्ता अथवापि मज्झिमा ।
सब्बेव ते आलम्बन्तु विमानं, पस्सन्तु पुज्जानं फलं कदरिया”ति ॥

६५२ते तत्थ सब्बेव ‘अहं पुरे’ति, तं कप्पकं तत्थ पुरक्खत्वा [पुरक्खित्वा (सी०)] ।
सब्बेव ते आलम्बिंसु विमानं, मसक्कसारं विय वासवस्स ॥

६५३ते तत्थ सब्बेव ‘अहं पुरे’ति, उपासकत्तं पटिवेदयिंसु ।
पाणातिपाता पटिविरता अहेसुं, लोके अदिन्नं परिवज्जयिंसु ।
अमज्जपा नो च मुसा भणिंसु, सकेन दारेन च अहेसुं तुट्ठा ॥

६५४ते तत्थ सब्बेव ‘अहं पुरे’ति, उपासकत्तं पटिवेदयित्वा ।
पक्कामि सत्थो अनुमोदमानो, यक्खिद्धिया अनुमतो पुनप्पुनं ॥

६५५गन्तवान ते सिन्धुसोवीरभूमिं, धनत्थिका उदयं [उदय (पी० क०)] पत्थयाना ।
यथापयोगा परिपुण्णलाभा, पच्चागमुं पाटलिपुत्तमक्खतं ॥

६५६गन्तवान ते सङ्घरं सोत्थिवन्तो, पुत्तेहि दारेहि समङ्गिभूता ।
आनन्दी वित्ता सुमना पतीता, अकंसु सेरीसमहं उळारं ।
सेरीसकं ते परिवेणं मापयिंसु ॥

६५७एतादिसा सप्पुरिसान सेवना, महत्थिका धम्मगुणान सेवना ।
एकस्स अत्थाय उपासकस्स, सब्बेव सत्ता सुखिता [सुखिनो (पी० क०)] अहेसुन्ति ॥

सेरीसकपेतवत्थु दुतियं ।

भाणवारं ततियं निद्धितं ।

३. नन्दकपेतवत्थु

६५८ राजा पिङ्गलको नाम, सुरद्वानं अधिपति अहु ।

मोरियानं उपद्वानं गन्त्वा, सुरद्वं पुनरागमा ॥

६५९ उण्हे मज्झन्तिके [मज्झन्तिके (सब्बत्थ)] काले, राजा पङ्क [वङ्क (क०)] उपागमि ।

अद्वस मगं रमणीयं, पेतानं तं वण्णुपथं [वण्णनापथं (सी० स्या०)] ॥

६६० सारथिं आमन्तयी राजा —

“अयं मग्गो रमणीयो, खेमो सोवत्थिको सिवो ।

इमिना सारथि याम, सुरद्वानं सन्तिके इतो” ॥

६६१ तेन पायासि सोरद्वो, सेनाय चतुरङ्गिनिया ।

उब्बिगरूपो पुरिसो, सोरद्वं एतदब्रवि ॥

६६२ “कुम्मगं पटिपन्नम्हा, भिसनं लोमहंसनं ।

पुरतो दिस्सति मग्गो, पच्छतो च न दिस्सति ॥

६६३ “कुम्मगं पटिपन्नम्हा, यमपुरिसान सन्तिके ।

अमानुसो वायति गन्धो, घोसो सुय्यति [सूयति (सी० स्या०)] दारुणो” ॥

६६४ संविग्गो राजा सोरद्वो, सारथिं एतदब्रवि ।

“कुम्मगं पटिपन्नम्हा, भिसनं लोमहंसनं ।

पुरतो दिस्सति मग्गो, पच्छतो च न दिस्सति ॥

६६५ “कुम्मगं पटिपन्नम्हा, यमपुरिसान सन्तिके ।

अमानुसो वायति गन्धो, घोसो सुय्यति दारुणो” ॥

६६६ हत्थिक्खन्धं समारुह, ओलोकेन्तो चतुद्विसं [चतुद्विस्सा (क०)] ।

अद्वस निग्रोधं रमणीयं [रुक्खं निग्रोधं (स्या० क०)], पादपं छायासम्पन्नं ।

नीलब्भवणसदिसं, मेघवण्णसिरीनिभं ॥

६६७ सारथिं आमन्तयी राजा, “किं एसो दिस्सति ब्रहा ।

नीलब्भवणसदिसो, मेघवण्णसिरीनिभो” ॥

६६८ “निग्रोधो सो महाराज, पादपो छायासम्पन्नो ।

नीलम्भवणसदिसो, मेघवणसिरीनिभो” ॥

६६९.तेन पायासि सोरट्टो, येन सो दिस्सते ब्रहा ।
नीलम्भवणसदिसो, मेघवणसिरीनिभो ॥

६७०.हत्थिक्खन्धतो ओरुय्ह, राजा रुक्खं उपागमि ।
निसीदि रुक्खमूलस्मिं, सामच्चो सपरिज्जनो ।
पूरं पानीयसरकं, पूवे वित्ते च अद्दस ॥

६७१.पुरिसो च देववण्णी, सब्बाभरणभूसितो ।
उपसङ्कमित्वा राजानं, सोरट्टं एतदब्रवि ॥

६७२.‘‘स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
पिवतु देवो पानीयं, पूवे खाद अरिन्दम’’ ॥

६७३.पिवित्वा राजा पानीयं, सामच्चो सपरिज्जनो ।
पूवे खादित्वा पित्वा च, सोरट्टो एतदब्रवि ॥

६७४.‘‘देवता नुसि गन्धब्बो, अदु सक्को पुरिन्ददो ।
अजानन्ता तं पुच्छाम, कथं जानेमु तं मय’’न्ति ॥

६७५.‘‘नाम्हि देवो न गन्धब्बो, नापि [नम्हि (क०)] सक्को पुरिन्ददो ।
पेतो अहं महाराज, सुरट्टा इध मागतो’’ति ॥

६७६.‘‘किंसीलो किंसमाचारो, सुरट्टस्मिं पुरे तुवं ।
केन ते ब्रह्मचरियेन, आनुभावो अयं तवा’’ति ॥

६७७.‘‘तं सुणोहि महाराज, अरिन्दम रट्टवट्टन ।
अमच्चा पारिसज्जा च, ब्राह्मणो च पुरोहितो ॥

६७८.‘‘सुरट्टस्मिं अहं देव, पुरिसो पापचेतसो ।
मिच्छादिट्ठि च दुस्सीलो, कदरियो परिभासको ॥

६७९.‘‘ददन्तानं करोन्तानं, वारयिस्सं बहुज्जनं ।
अज्जेसं ददमानानं, अन्तरायकरो अहं ॥

६८०.‘‘विपाको नत्थि दानस्स, संयमस्स कुतो फलं ।
नत्थि आचरियो नाम, अदन्तं को दमेस्सति ॥

६८१. “समतुल्यानि भूतानि, कुतो [कुले (स्या० क०)] जेड्ढापचायिको ।
नत्थि बलं वीरियं वा, कुतो उट्ठानपोरिसं ॥

६८२. “नत्थि दानफलं नाम, न विसोधेति वेरिनं ।
लद्धेय्यं लभते मच्चो, नियतिपरिणामजं [परिणामजा (सी० क०)] ॥

६८३. “नत्थि माता पिता भाता, लोको नत्थि इतो परं ।
नत्थि दिन्नं नत्थि हुतं, सुनिहितं न विज्जति ॥

६८४. “योपि हनेय्य पुरिसं, परस्स छिन्दते [पुरिसस्स छिन्दे (स्या० क०)] सिरं ।
न कोचि कञ्चि हनति, सत्तन्नं विवरमन्तरे ॥

६८५. “अच्छेज्जाभेज्जो हि [भेज्जो (सी०), अभेज्जो (स्या०), भेज्जासि (क०)] जीवो, अट्ठंसो गुळपरिमण्डलो ।
योजनानं सतं पञ्च, को जीवं छेत्तुमरहति ॥

६८६. “यथा सुत्तगुळे खित्ते, निब्बेठेन्तं पलायति ।
एवमेव च सो जीवो, निब्बेठेन्तो पलायति ॥

६८७. “यथा गामतो निक्खम्म, अज्जं गामं पविसति ।
एवमेव च सो जीवो, अज्जं बोद्धिं पविसति ॥

६८८. “यथा गेहतो निक्खम्म, अज्जं गेहं पविसति ।
एवमेव च सो जीवो, अज्जं बोद्धिं पविसति ॥

६८९. “चुल्लासीति [चुळासीति (सी० स्या० क०)] महाकप्पिनो [महाकप्पुनो (सी०)], सतसहस्सानि हि ।
ये बाला ये च पण्डिता, संसारं खेपयित्वान ।
दुक्खस्सन्तं करिस्सरे ॥

६९०. “मितानि सुखदुक्खानि, दोणेहि पिटकेहि च ।
जिनो सब्बं पजानाति, सम्मूळहा इतरा पजा ॥

६९१. “एवंदिट्ठि पुरे आसिं, सम्मूळहो मोहपारुतो ।
मिच्छादिट्ठि च दुस्सीलो, कदरियो परिभासको ॥

६९२. “ओरं मे छहि मासेहि, कालङ्किरिया भविस्सति ।
एकन्तकटुकं घोरं, निरयं पपत्तिस्सहं ॥

६९३. [पे० व० ७०] “चतुक्कण्णं चतुद्वारं, विभत्तं भागसो मितं ।

अयोपाकारपरियन्तं, अयसा पटिकुज्जितं ॥

६९४[पे० व० ७१] “तस्स अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसतं, फरित्वा तिष्ठति सब्बदा ॥

६९५: “वस्सानि सतसहस्सानि, घोसो सुय्यति तावदे ।
लक्खो एसो महाराज, सतभागवस्सकोटियो ॥

६९६: “कोटिसतसहस्सानि, निरये पच्चरे जना ।
मिच्छादिट्ठी च दुस्सीला, ये च अरियूपवादिनो ॥

६९७: “तत्थाहं दीघमद्धानं, दुक्खं वेदिस्स वेदनं ।
फलं पापस्स कम्मस्स, तस्मा सोचामहं भुसं ॥

६९८: “तं सुणोहि महाराज, अरिन्दम रट्ठवट्ठन ।
धीता मय्हं महाराज, उत्तरा भद्दमत्थु ते ॥

६९९: “करोति भद्दकं कम्मं, सीलेसुपोसथे रता ।
सज्जता संविभागी च, वदज्जू वीतमच्छरा ॥

७००: “अखण्डकारी सिक्खाय, सुण्हा परकुलेसु च ।
उपासिका सक्कमुनिनो, सम्बुद्धस्स सिरीमतो ॥

७०१: “भिक्षु च सीलसम्पन्नो, गामं पिण्डाय पाविसि ।
ओक्खित्तचक्खु सतिमा, गुत्तदारो सुसंवुतो ॥

७०२: “सपदानं चरमानो, अगमा तं निवेसनं ।
‘तमद्दस महाराज, उत्तरा भद्दमत्थु ते’ ॥

७०३: “पूरं पानीयसरकं, पूवे वित्ते च सा अदा ।
‘पिता मे कालङ्कतो, भन्ते तस्सेतं उपकप्पतु’ ॥

७०४: “समनन्तरानुद्दिट्ठे, विपाको उदपज्जथ ।
भुज्जामि कामकामीहं, राजा वेस्सवणो यथा ॥

७०५: “तं सुणोहि महाराज, अरिन्दम रट्ठवट्ठन ।
सदेवकस्स लोकस्स, बुद्धो अगगो पवुच्चति ।
तं बुद्धं सरणं गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥

७०६:“अट्टङ्गिकेन मग्गेन, फुसन्ति अमतं पदं ।
तं धम्मं सरणं गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥

७०७:“चत्तारो च पटिपन्ना [मग्गपटिपन्ना (सी० स्या०)], चत्तारो च फले ठिता ।
एस सङ्घो उजुभूतो, पञ्चासीलसमाहितो ।
तं सङ्घं सरणं गच्छ, सपुत्तदारो अरिन्दम ॥

७०८:“पाणातिपाता विरमस्सु खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयस्सु ।
अमज्जपो मा च मुसा अभाणी, सकेन दारेन च होहि तुट्ठो”ति ॥

७०९:“अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुहं वचनं, त्वंसि आचरियो मम ॥

७१०:“उपेमि सरणं बुद्धं, धम्मज्चापि अनुत्तरं ।
सङ्घञ्च नरदेवस्स, गच्छामि सरणं अहं ॥

७११:“पाणातिपाता विरमामि खिप्पं, लोके अदिन्नं परिवज्जयामि ।
अमज्जपो नो च मुसा भणामि, सकेन दारेन च होमि तुट्ठो ॥

७१२:“ओफुणामि [ओपुणामि (सी०), ओफुनामि (स्या० क०), ओपुनामि (?)] महावाते, नदिया सीघगामिया ।
वमामि पापिकं दिट्ठिं, बुद्धानं सासने रतो” ॥

७१३:इदं वत्त्वान सोरट्ठो, विरमित्त्वा पापदस्सना [पापदस्सनं (स्या० क०)] ।
नमो भगवतो कत्वा, पामोक्खो रथमारुहीति ॥

नन्दकपेतवत्थु ततियं ।

४. रेवतीपेतवत्थु

७१४[वि० व० ८६३] “उट्ठेहि रेवते सुपापधम्मे, अपारुतद्वारे अदानसीले ।
नेस्साम तं यत्थ थुनन्ति दुग्गता, समप्पिता [समज्जता (सी०)] नेरयिका दुखेना”ति ॥

७१५इच्चेव [इच्चेवं (स्या० क०)] वत्त्वान यमस्स दूता, ते द्वे यक्खा लोहितक्खा ब्रहन्ता ।
पच्चेकबाहासु गहेत्वा रेवतं, पक्कामयुं देवगणस्स सन्तिके ॥

७१६:“आदिच्चवण्णं रुचिरं पभस्सरं, ब्यम्हं सुभं कञ्चनजालछन्नं ।
कस्सेतमाकिण्णजनं विमानं, सुरियस्स रंसीरिव जोतमानं ॥

७१७: “नारीगणा चन्दनसारलित्ता [चन्दनसारानुलित्ता (स्या०)], उभतो विमानं उपसोभयन्ति ।
तं दिस्सति सुरियसमानवण्णं, को मोदति सग्गपत्तो विमाने”ति ॥

७१८: “बाराणसियं नन्दियो नामासि, उपासको अमच्छरी दानपति वदञ्जू ।
तस्सेतमाकिण्णजनं विमानं, सुरियस्स रंसीरिव जोतमानं ॥

७१९: “नारीगणा चन्दनसारलित्ता, उभतो विमानं उपसोभयन्ति ।
तं दिस्सति सुरियसमानवण्णं, सो मोदति सग्गपत्तो विमाने”ति ॥

७२०: “नन्दियस्साहं भरिया, अगारिनी सब्बकुलस्स इस्सरा ।
भत्तु विमाने रमिस्सामि दानहं, न पत्थये निरयदस्सनाया”ति ॥

७२१: “एसो ते निरयो सुपापधम्मे, पुञ्जं तया अकतं जीवलोके ।
न हि मच्छरी रोसको पापधम्मो, सग्गूपगानं लभति सहब्बत”न्ति ॥

७२२: “किं नु गूथञ्च मुत्तञ्च, असुची पटिदिस्सति ।
दुग्गन्धं किमिदं मीळ्हं, किमेतं उपवायती”ति ॥

७२३: “एस संसवको नाम, गम्भीरो सतपोरिसो ।
यत्थ वस्ससहस्सानि, तुवं पच्चसि रेवते”ति ॥

७२४: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
केन संसवको लद्धो, गम्भीरो सतपोरिसो”ति ॥

७२५: “समणे ब्राह्मणे चापि, अञ्जे वापि वनिब्बके ।
मुसावादेन वञ्चेसि, तं पापं पकतं तया ॥

७२६: “तेन संसवको लद्धो, गम्भीरो सतपोरिसो ।
तत्थ वस्ससहस्सानि, तुवं पच्चसि रेवते ॥

७२७: “हत्थेपि छिन्दन्ति अथोपि पादे, कण्णेपि छिन्दन्ति अथोपि नासं ।
अथोपि काकोळगणा समेच्च, सङ्गम्म खादन्ति विफन्दमान”न्ति ॥

७२८: “साधु खो मं पटिनेथ, काहामि कुसलं बहुं ।
दानेन समचरियाय, संयमेन दमेन च ।
यं कत्वा सुखिता होन्ति, न च पच्छानुत्तप्परे”ति ॥

७२९: “पुरे तुवं पमज्जित्वा, इदानि परिदेवसि ।

सयं कतानं कम्मानं, विपाकं अनुभोस्ससी”ति ॥

७३०: “को देवलोकतो मनुस्सलोकं, गन्त्वान पुट्ठो मे एवं वदेय्य ।
 ‘निक्खित्तदण्डेसु ददाथ दानं, अच्छादनं सेय्य [सयन (सी०)] मथन्नपानं ।
 न हि मच्छरी रोसको पापधम्मो, सगूपगानं लभति सहव्यतं” ॥

७३१: “साहं नून इतो गन्त्वा, योनिं लब्धान मानुसिं ।
 वदञ्जू सीलसम्पन्ना, काहामि कुसलं बहुं ।
 दानेन समचरियाय, संयमेन दमेन च ॥

७३२: “आरामानि च रोपिस्सं, दुग्गे सङ्कमनानि च ।
 पपञ्च उदपानञ्च, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

७३३: “चातुदसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
 पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमागतं ॥

७३४: “उपोसथं उपवसिस्सं, सदा सीलेसु संवुता ।
 न च दाने पमज्जिस्सं, सामं दिट्ठमिदं मया”ति ॥

७३५: “इच्चेवं विप्पलपन्तिं, फन्दमानं ततो ततो ।
 खिपिंसु निरये घोरे, उद्धंपादं अवंसिरं ॥

७३६: “अहं पुरे मच्छरिनी अहोसिं, परिभासिका समणब्राह्मणानं ।
 वितथेन च सामिकं वञ्चयित्वा, पच्चामहं निरये घोररूपे”ति ॥

रेवतीपेतवत्थु चतुत्थं ।

५. उच्छुपेतवत्थु

७३७: “इदं मम उच्छुवनं महन्तं, निब्बत्तति पुज्जफलं अनप्पकं ।
 तं दानि मे न [न दानि मे तं (सी० क०)] परिभोगमेति, आचिक्ख भन्ते किस्स अयं विपाको ॥

७३८: “हज्जामि [विहज्जामि (क०)] खज्जामि च वायमामि, परिसक्कामि परिभुज्जितुं किञ्चि ।
 स्वाहं छिन्नथामो कपणो लालपामि, किस्स [किस्सस्स (सी०), किस्सस्सु (?)] कम्मस्स अयं विपाको ॥

७३९: “विघातो चाहं परिपतामि छमायं, परिवत्तामि वारिचरोव घम्मे ।
 रुदतो च मे [दूरतो च मे (स्या० क०)] अस्सुका निगलन्ति, आचिक्ख भन्ते किस्स अयं विपाको ॥

७४०: “छातो किलन्तो च पिपासितो च, सन्तस्सितो सातसुखं न विन्दे ।

पुच्छामि तं एतमत्थं भदन्ते, कथं नु उच्छुपरिभोगं लभेय्य'न्ति ॥

७४१: 'पुरे तुवं कम्ममकासि अत्तना, मनुस्सभूतो पुरिमाय जातिया ।
अहञ्च तं एतमत्थं वदामि, सुत्त्वान त्वं एतमत्थं विजान ॥

७४२: 'उच्छुं तुवं खादमानो पयातो, पुरिसो च ते पिड्डितो अन्वगच्छि ।
सो च तं पच्चासन्तो कथेसि, तस्स तुवं न किञ्चि आलपित्थ ॥

७४३: 'सो च तं अभणन्तं अयाचि, 'देहय्य उच्छु'न्ति च तं अवोच ।
तस्स तुवं पिड्डितो उच्छुं अदासि, तस्सेतं कम्मस्स अयं विपाको ॥

७४४: 'इङ्ग त्वं गन्त्वान पिड्डितो गण्हेय्यासि [इङ्ग त्वं पिड्डितो गणह उच्छुं (सी०)], गहेत्त्वान तं खादस्सु यावदत्थं ।
तेनेव त्वं अत्तमनो भविस्ससि, हट्ठो चुदग्गो च पमोदितो चा'ति ॥

७४५: 'गन्त्वान सो पिड्डितो अग्गहेसि, गहेत्त्वान तं खादि यावदत्थं ।
तेनेव सो अत्तमनो अहोसि, हट्ठो चुदग्गो च पमोदितो चाति ॥

उच्छुपेतवत्थु पञ्चमं ।

६. कुमारपेतवत्थु

७४६: 'सावत्थि नाम नगरं, हिमवन्तस्स पस्सतो ।
तत्थ आसुं द्वे कुमारा, राजपुत्ताति मे सुतं ॥

७४७: 'सम्मत्ता [पमत्ता (क०)] रजनीयेसु, कामस्सादाभिनन्दिनो ।
पच्चुप्पन्नसुखे गिद्धा, न ते पस्सिंसुनागतं ॥

७४८: 'ते चुता च मनुस्सत्ता, परलोकं इतो गता ।
तेध घोसेन्त्यदिस्सन्ता, पुब्बे दुक्कटमत्तनो ॥

७४९: 'बहूसु वत [बहुस्सुतेसु (सी० क०)] सन्तेसु, देय्यधम्मे उपड्डिते ।
नासक्खिम्हा च अत्तानं, परित्तं कातुं सुखावहं ॥

७५०: 'किं ततो पापकं अस्स, यं नो राजकुला चुता ।
उपपन्ना पेत्तिविसयं, खुप्पिपाससमप्पिता [खुप्पिपासासमप्पिता (सी० पी०)] ॥

७५१: 'सामिनो इध हुत्त्वान, होन्ति असामिनो तहिं ।
भमन्ति [चरन्ति (सी० पी०), मरन्ति (स्या०)] खुप्पिपासाय, मनुस्सा उन्नतोत्तना ॥

७५२: एतमादीनवं जत्वा, इस्सरमदसम्भवं ।
 पहाय इस्सरमदं, भवे सगगतो नरो ।
 कायस्स भेदा सप्पज्जो, सगं सो उपपज्जती”ति ॥

कुमारपेतवत्थु छट्ठं ।

७. राजपुत्तपेतवत्थु

७५३: पुब्बे कतानं कम्मनं, विपाको मथये मनं ।
 रूपे सद्दे रसे गन्धे, फोढुब्बे च मनोरमे ॥

७५४: अच्चं गीतं रतिं खिडुं, अनुभुत्वा अनप्पकं ।
 उय्याने परिचरित्वा, पविसन्तो गिरिब्बजं ॥

७५५: असिं सुनेत्त [सुनित (क०)] मद्विख, अत्तदन्तं समाहितं ।
 अप्पिच्छं हिरिसम्पन्नं, उज्जे पत्तगते रतं ॥

७५६: हत्थिक्खन्धतो ओरुक्क, लब्धा भन्तेति चाब्रवि ।
 तस्स पत्तं गहेत्वान, उच्चं पग्गक्क खत्तियो ॥

७५७: ञ्णिले पत्तं भिन्दित्वा, हसमानो अपक्कमि ।
 “रज्जो कितवस्साहं पुत्तो, किं मं भिक्खु करिस्ससि” ॥

७५८: तस्स कम्मस्स फरुसस्स, विपाको कटुको अहु ।
 यं राजपुत्तो वेदेसि, निरयम्हि समप्पितो ॥

७५९: छळेव चतुरासीति, वस्सानि नवुतानि च ।
 भुसं दुक्खं निगच्छित्थो, निरये कतकिब्बिसो ॥

७६०: उत्तानोपि च पच्चित्थ, निकुज्जो वामदक्खिणो ।
 उद्धंपादो ठितो चेव, चिरं बालो अपच्चथ ॥

७६१: बहूनि वस्ससहस्सानि, पूगानि नहुतानि च ।
 भुसं दुक्खं निगच्छित्थो, निरये कतकिब्बिसो ॥

७६२: एतादिसं खो कटुकं, अप्पदुडुप्पदोसिनं ।
 पच्चन्ति पापकम्मन्ता, इसिमासज्ज सुब्बतं ॥

७६३ सो तत्थ बहुवस्सानि, वेदयित्वा बहुं दुखं ।
खुप्पिपासहतो नाम [खुप्पिपासाहतो नाम (सी० पी)], पेतो आसि ततो चुतो ॥

७६४ एतमादीनवं जत्वा [दिस्वा (सी०)], इस्सरमदसम्भवं ।
पहाय इस्सरमदं, निवातमनुवत्तये ॥

७६५ दिट्ठेव धम्मे पासंसो, यो बुद्धेसु सगारवो ।
कायस्स भेदा सप्पज्जो, सगं सो उपपज्जतीति ॥

राजपुत्तपेतवत्थु सत्तमं ।

८. गूथखादकपेतवत्थु

७६६: “गूथकूपतो उगगन्त्वा, को नु दीनो पतिट्ठसि [दीनो हि तिट्ठसि (सी०)] ।
निस्संसयं पापकम्मन्तो, किं नु सद्वहसे तुव”न्ति ॥

७६७: “अहं भदन्ते पेतोमिह, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गतो” ॥

७६८: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसी”ति ॥

७६९: “अहु आवासिको मय्हं, इस्सुकी कुलमच्छरी ।
अज्झोसितो मय्हं घरे, कदरियो परिभासको ॥

७७०: “तस्साहं वचनं सुत्वा, भिक्खवो परिभासिसं ।
तस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गतो”ति ॥

७७१: “अमित्तो मित्तवण्णेन, यो ते आसि कुलूपको ।
कायस्स भेदा दुप्पज्जो, किं नु पेच्च गतिं गतो”ति ॥

७७२: “तस्सेवाहं पापकम्मस्स, सीसे तिट्ठामि मत्थके ।
सो च परविसयं पत्तो, ममेव परिचारको ॥

७७३: “यं भदन्ते हदन्तज्जे, एतं मे होति भोजनं ।
अहञ्च खो यं हदामि, एतं सो उपजीवती”ति ॥

गूथखादकपेतवत्थु अट्ठमं ।

९. गूथखादकपेतित्वथु

७७४: गूथकूपतो उगन्त्वा, का नु दीना पतिट्ठसि ।
निस्संसयं पापकम्मन्ता, किं नु सद्वहसे तुव'न्ति ॥

७७५: अहं भदन्ते पेतीमि, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता'न्ति ॥

७७६: किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसी'न्ति ॥

७७७: अहु आवासिको मय्हं, इस्सुकी कुलमच्छरी ।
अज्झोसितो मय्हं घरे, कदरियो परिभासको ॥

७७८: तस्साहं वचनं सुत्वा, भिक्खवो परिभासिसं ।
तस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता'न्ति ॥

७७९: अमित्तो मित्तवण्णेन, यो ते आसि कुलूपको ।
कायस्स भेदा दुप्पज्जो, किं नु पेच्च गतिं गतो'न्ति ॥

७८०: तस्सेवाहं पापकम्मस्स, सीसे तिट्ठामि मत्थके ।
सो च परविसयं पत्तो, ममेव परिचारको ॥

७८१: यं भदन्ते हदन्तज्जे, एतं मे होति भोजनं ।
अहज्ज खो यं हदामि, एतं सो उपजीवती'न्ति ॥

गूथखादकपेतित्वथु नवमं ।

१०. गणपेतवत्थु

७८२: नग्गा दुब्बण्णरूपात्थ, किंसा धमनिसन्थता ।
उप्फासुलिका [उप्पासुलिका (क०)] किसिका, के नु तुम्हेत्थ मारिसा'न्ति ॥

७८३: मयं भदन्ते पेताम्हा, दुग्गता यमलोकिका ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गता'न्ति ॥

७८४: किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, पेतलोकं इतो गता'न्ति ॥

७८५:“अनावटेसु तित्थेसु, विचिनिम्हद्धमासकं ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥

७८६:“नदिं उपेम तसिता, रिक्कका परिवत्तति ।
छायं उपेम उण्हेसु, आतपो परिवत्तति ॥

७८७:“अग्गिवण्णो च नो वातो, डहन्तो उपवायति ।
एतज्ज भन्ते अरहाम, अज्जज्ज पापकं ततो ॥

७८८:“अपि योजनानि [अधियोजनानि (सी० क०)] गच्छाम, छाता आहारगेधिनो ।
अलद्धाव निवत्ताम, अहो नो अप्पपुज्जता ॥

७८९:“छाता पमुच्छिता भन्ता, भूमियं पटिसुम्भिता ।
उत्ताना पटिकिराम, अवकुज्जा पतामसे ॥

७९०:“ते च तत्थेव पतिता [तत्थ पपहिता (क०)], भूमियं पटिसुम्भिता ।
उरं सीसज्ज घट्टेम, अहो नो अप्पपुज्जता ॥

७९१:“एतज्ज भन्ते अरहाम, अज्जज्ज पापकं ततो ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥

७९२:“ते हि नून इतो गन्त्वा, योनिं लद्धान मानुसिं ।
वदज्जू सीलसम्पन्ना, काहाम कुसलं बहु”न्ति ॥

गणपेतवत्थु दसमं ।

११. पाटलिपुत्तपेतवत्थु

७९३:“दिट्ठा तया निरया तिरच्छानयोनि,
पेता असुरा अथवापि मानुसा देवा । सयमद्दस कम्मविपाकमत्तनो,
नेस्सामि तं पाटलिपुत्तमक्खतं । तत्थ गन्त्वा कुसलं करोहि कम्मं” ॥

७९४:“अत्थकामोसि मे यक्ख, हितकामोसि देवते ।
करोमि तुहं वचनं, त्वंसि आचरियो मम ॥

७९५:“दिट्ठा मया निरया तिरच्छानयोनि, पेता असुरा अथवापि मानुसा देवा ।
सयमद्दसं कम्मविपाकमत्तनो, काहामि पुज्जानि अनप्पकानी”ति ॥

पाटलिपुत्तपेतवत्थु एकादसमं ।

१२. अम्बवनपेतवत्थु

७९६: “अयञ्च ते पोक्खरणी सुरम्मा, समा सुतित्था च महोदका च ।

सुपुप्फिता भमरगणानुकिण्णा, कथं तया लद्धा अयं मनुज्जा ॥

७९७: “इदञ्च ते अम्बवनं सुरम्मं, सब्बोतुकं धारयते [धारयति (स्या० क०)] फलानि ।

सुपुप्फितं भमरगणानुकिण्णं, कथं तया लद्धमिदं विमानं” ॥

७९८: “अम्बपक्कं दकं [अम्बपक्कोदकं (सी० स्या० पी०), अम्बपक्कूदकं (क०)] यागु, सीतच्छाया मनोरमा ।

धीताय दिन्नदानेन, तेन मे इध लब्धति” ॥

७९९: “सन्दिट्ठिकं कम्मं एवं [सन्दिट्ठिकं एव (स्या०)] पस्सथ, दानस्स दमस्स संयमस्स विपाकं ।

दासी अहं अय्यकुलेसु हुत्वा, सुणिसा होमि अगारस्स इस्सरा”ति ॥

अम्बवनपेतवत्थु द्वादसमं ।

१३. अक्खरुक्खपेतवत्थु

८००: “यं ददाति न तं होति, देथेव दानं दत्त्वा उभयं तरति ।

उभयं तेन दानेन [तेन (क०)] गच्छति, जागरथ मापमज्जथा”ति ॥

अक्खरुक्खपेतवत्थु तेरसमं ।

१४. भोगसंहरपेतवत्थु

८०१: “मयं भोगे संहरिम्ह, समेन विसमेन च ।

ते अज्जे परिभुज्जन्ति, मयं दुक्खस्स भागिनी”ति ॥

भोगसंहरपेतवत्थु चुद्धसमं ।

१५. सेट्ठिपुत्तपेतवत्थु

८०२: [जा० १.४.५४ जातकेपि] “सट्ठिवस्ससहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।

निरये पच्चमानानं, कदा अन्तो भविस्सति” ॥

८०३: [जा० १.४.५५ जातकेपि] “नत्थि अन्तो कुतो अन्तो, न अन्तो पटिदिस्सति ।

तथा हि पकतं पापं, तुय्हं मय्हञ्च मारिसा [मम तुय्हञ्च मारिस (सी० स्या० पी०)] ॥

८०४[जा० १.४.५३ जातकेपि] “दुज्जीवितमजीवम्ह, ये सन्ते न ददम्हसे ।
सन्तेसु देय्यधम्मेषु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥

८०५[जा० १.४.५६ जातकेपि] “सोहं नून इतो गन्त्वा, योनिं लब्धान मानुसिं ।
वदञ्जू सीलसम्पन्नो, काहामि कुसलं बहु”न्ति ॥

सेट्ठिपुत्तपेतवत्थु पन्नरसमं ।

१६. सट्ठिकूटपेतवत्थु

८०६: “किं नु उम्मत्तरूपोव, मिगो भन्तोव धावसि ।
निस्संसयं पापकम्मन्तो [पापकम्मं (स्या० पी०)], किं नु सद्दायसे तुव”न्ति ॥

८०७: “अहं भदन्ते पेतोमिह, दुग्गतो यमलोकिको ।
पापकम्मं करित्वान, पेतलोकं इतो गतो ॥

८०८: “सट्ठि कूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे मय्हं निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक”न्ति ॥

८०९: “किं नु कायेन वाचाय, मनसा दुक्कटं कतं ।
किस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छसि ॥

८१०: “सट्ठि कूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे तुय्हं निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक”न्ति ॥

८११: “अथद्वसासिं सम्बुद्धं, सुनेत्तं भावितिन्द्रियं ।
निसिन्नं रुक्खमूलस्मिं, ज्ञायन्तं अकुतोभयं ॥

८१२: “सालित्तकप्पहारेण, भिन्दिस्सं तस्स मत्थकं ।
तस्स कम्मविपाकेन, इदं दुक्खं निगच्छिसं ॥

८१३: “सट्ठि कूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे मय्हं निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च [निपतन्ति, वो भिन्दन्तेव (सी० धम्मपदट्ठकथा)] मत्थक”न्ति ॥

८१४: “धम्मेन ते कापुरिस, सट्ठिकूटसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
सीसे तुय्हं निपतन्ति, ते भिन्दन्ति च मत्थक”न्ति ॥

सट्ठिकूटपेतवत्थु सोळसमं ।

महावग्गो चतुत्थो निट्ठितो ।

तस्सुद्धानं —

अम्बसक्करो सेरीसको, पिङ्गलो रेवति उच्छु ।
द्वे कुमारा दुवे गूथा, गणपाटलिअम्बवनं ॥

अक्खरुक्खभोगसंहरा, सेट्ठिपुत्तसट्ठिकूटा ।
इति सोळसवत्थूनि, वग्गो तेन पवुच्चति ॥

अथ वग्गुद्धानं —

उरगो उपरिवग्गो, चूळमहाति चतुधा ।
वत्थूनि एकपज्जासं, चतुधा भाणवारतो ॥

पेतवत्थुपाळि निट्ठिता ।